

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 s.

HIRDETÉSEK:

Hasábjában pont sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

FELTÁJ NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 887.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, december 2.

Przemysl őrségének sikeres ellentámadása.

BUDAPEST. A főhadiszállásról jelentik: Nyugatgalíciai és orosz Lengyelországi arcvonalunkon általában tegnap is nyugalom volt.

Przemysl előtt ellenséget, amely megkísérelte, hogy a vártól északra előretolt állásainkat megközelítse, a várőrség ellentámadása visszaverte.

A Kárpátokban a harcok még folynak. Hőfő vezérőrnagy a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szerbek újabb súlyos veresége.

Budapest, december 1. (Hivatalos déli harctérről). Déli harcszintéren a hadműveleteknek egy további szakasza nyert győzelmes befejezést. Ellenség, mely végezetül összes haderejével Kolubarától és Ljigtól keletre több napon át legmakacsabb ellentállást fejtette ki és ismételt megkísérelte támadásba átmenni, egész vonalon vereséget szenvedett és visszavonult.

Szerbeket újból és érzékeny veszteség érte. Csapataink a kouticei csataterén körülbelül nyolcszáz tetemetlen hullára találtak. Számos fogoly és anyagokban való veszteség is ellenségnek tetemes gyengülését jelenti, mivel legutóbbi offenzívánk kezdete óta tizenkilencezernél több foglyot ejtettünk, negyvenhét gépfegyvert, negyvenhat ágyut és számos egyéb hadianyagot zsákmányoltunk. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Gyarapodik a lengyelországi hadizsákmány.

Berlin. A nagy főhadiszállásról jelenti a legfőbb hadvezetőség:

Keletporoszországban is, Déli-Lengyelországban is aránylag nyugalom volt.

Észak-Lengyelországban a Visztulától délre a hadizsákmány a tegnap jelentett sikerek kiaknázása következtében gyarapodott. A foglyok száma mint egy kilencezer ötszázal emelkedett, zsákmányolt ágyuk tizennyolccal, azonkívül huszonhat géppuska és számos löszerkocsi jutott kezünkbe. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nincs ujság a nyugati harctérről.

Berlin, december 1. A nagy főhadiszállásról a legfőbb hadvezetőség jelenti: Nyugati harctérről nincs ujság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Szerbia végnapjai.

Arad, december 1.

Szerbot mindig szívesen láttak Petrogradon. De ez az egy szerb, Pasicnak kiküldötte, Zemovics Marko, mégis kellemetlen lehet az orosz fővárosban. Olyan ez, mint a mikor a rongyokba bugyolált, kiéhezett koldus látogatóba megy az uzsoráshoz és megköszöni, hogy tönkretette, a vagyonából kiforgatta. Zemovics Marko is eljött Petrogradra, hogy számot adjon arról: mi mindent köszönhetnek az orosz cárnak. A szerb hadseregnek százezer embere elpusztult; az ellenség egyre beljebb hatol az országba; Szerbia a feldarabolás előtt áll. Ez következett be az emlékezetes nap óta, a melyen az osztrák-magyar monarchiának elégtételt kérő üzenetére közbeszólt a cár: „Oroszország nem nézheti közömbösen Szerbia sorsát.” Való, hogy nem maradt közömbös. Fölhasználta a szerbekkel támadt összeütközésünket annak a háborúnak ürügyére, a melyet ellenünk esztendő óta tervezett, a melyhez már hónapok óta fegyverben állott; de Szerbia ennek hasznát nem látta. Az elbizakodott orosz seregek maguk is nehéz helyzetbe kerültek Orosz-Lengyelországban, s nem boldogulnak a Kaukázusban se, a honnét már másodszer, nagy veszteségek közben szorúlnak vissza. Minek jön tehát Szerbia kellemetlenkedni az ő sirámaival, az ő rejtett szemrehányásaival, mikor azon Oroszország úgy se tud segíteni!

Pedig annak, hogy Zemovics Marko utra kelt, több napja, pár hete is lehet, — és azóta minden nap új győzelmet, új előnyomulást jelent a mi hadseregünknek. Szerbia meghódítása most már nem függ változó szerencsével folytatott ütközetek sorsától. A mióta Potiorek tábornagy a szerbek főserégét megtörte, szinte programszerű mó-

don folyik Szerbia új és új helyeinek megvétele. Az ellentállás többnyire heves; a pusztulás kétségbeesésében egy vad gondolat egyesíti a szerbeket: minél drágábbá tenni a mi számunkra a győzelmet. De ez föl nem tartóztatja a mi előnyomulásunkat. Vitézeink megismerték az ellenséget, annak haremódját, cseleit és alattomoságait. Ha eleinte sok vérbe került az önfeléd batorság, az elővigyázat nélküli merészség; most már ilyesmi nem okoz kárt csapatainkban. Bizonyára vannak a szerbeknek még védett hadállásaik: hogy azok mennyi ideig bírják az ellentállást, azt nem lehet előre tudni. Szerbia ügye azonban el van intézve s minél tovább húzza a kapitulációt, annál több kára lesz neki benne.

Most már maguk is beismerik a katasztrófát, — a Petrogradra küldött könyveknek kétségen kívül az a céljuk, hogy a végső veszélyben valamiféle segítséget kapjanak az oroszoktól. Nem tudjuk, hogy az oroszoknak milyen az adakozó kedvük, milyen az adakozó módjuk; de Szerbia sorsán Oroszország már nem változtathat. Franciaországgal szemben nem egyszerű szimpátia, hanem készpénz-alku, rideg anyagiakon nyugvó alku kötelezte Oroszországot a fegyveres segítségre. Ha Franciaországgal szemben nem állott módjában szerződéses kötelezést teljesíteni, akkor még kevésbé állhat rendelkezésére Szerbiának, amelyhez elvégre is csak az ígéret köti. És ha csak ez lenne az első megszegett ígéret az orosz cárok történetében...

Zemovics Marko, Zemovics Markó, a dolog vége az, hogy a cárnak alászan megköszönitek, a mit neki köszönhettek. Aztán, ha Szerbia egészen föl nem akarja magát áldozni az uzsorása kedvéért, jön egy másik,

okosabb ut. Nem olyan hosszú, mint Nistól Petrogradig. A szerb főhadiszállástól Potiorek táborához vezet ez az ut. *Fehér zászlóval*, a mely a megadás keserű, fájdalmas, megalázó tényét hirdeti, — de a melyen túl Szerbiára mégis a béke következik. Béke és szebb jövő, a kárhozatos évek után, amelyeket Szerbia a Karagyorgyevi-csek idejében, az orosz gyámkodás alatt élt át.

Esküdtek kisorsolása.

(Az 1915. évi alaplajstrom.)

Az Aradi Közlöny tudósítójáté.

Arad, december 1.

Az aradi törvényszéknél most állították össze a jövő évben funkcionáló esküdtek alaplajstromját. A főlajstromban szerepelnek:

Ask Géza, Adler Andor, Altmann Ignác, Amtmann Lajos, Antal Benő, Antal Zsigmond, Ambrus Lajos, Aufrecht Miksa, Avarffy Géza, ifj. Andó István (Nagyiratos), Abonyi Lajos (Nagyvarjas), Assód János (Nagyvarjas), Árkosi István (M.-Pécska), Beyer Sándor, Bakó János, Balaton János, Balczér György, Bánovits Árpád, Baráth János, Bécai Gábor, Bechnitz Tibor, Beok Péter, Benkő József, Berecz István, Berger Albert, Berger Gyula, Berkó Adolf, Bettelheim Adolf, Billich Miklós, Bogdán Virgil dr., Bokor Alajos, Bolezni Károly, Borlodán János, Borsó Márton, Bozsidar Szvetosár, Braun Ede, Bruokner Ödön, Budai Gyula, Bujdosó Pál, Burghardt Károly, Bühler Mór, Bene János (Nagyiratos), Bodor Pál (Nagyvarjas), Bagi József (M.-Pécska), Balogh János (M.-Pécska), Bartha Imre (M.-Pécska), Beke Imre (M.-Pécska), Bacsilla Sándor (Ó-Pécska), Belis János (Ó-Pécska), Boczkó János (Ó-Pécska), Braun Hermann (Ó-Pécska), Bleyer Adolf (Kürtös), Budai János (Szentleányfalva), Butár Tivadar (Gyórok), Bohár Mihály (Zsigmondháza), Bozgan Sándor (Mondorlak), Böhm Mór (Mikolaka), Czeiler István, Czizler József, Cziráky Alajos, Czukor Albert, Cseh Lajos, Csermák Ágoston, Cservenka

János, Csöpüsz István, Czauner József, id. Czank András (Nagyiratos), Csorogár Vazul (Ó-Pécska), Cservinazky István (Gyórok), Dániel Endre, Dani János, Dávid József, Dávid József, Deutch Fülöp, Dittrichstein Mór, Dobos András, Debrossy Károly, Domán Ignác, Dovrek Imre, Drössel Ferenc, Dudás Pál, Dvorzsák János, id. Dán János (Nagyiratos), Demelbauer Jakab (Mikolaka), Eberlein József, Eizler Ede, Ékes József, Ecker Gyula, Eckhart Ede, Cs. Endes Dániel, Endre Géza, Engel Adolf, Éliás Izidor (M.-Pécska), Ekkel József (M.-Pécska), Eitinger Mór (M.-Pécska), Éliás Salamon (Ó-Pécska), Eckstein Soma (Ó-Pécska), Eckert Ferenc (Ó-Pécska), Echnner Adolf (Gyórok), Esztermann Péter (Gyórok), Farkas Áron (Mikolaka), Farkas Ernő, Farkas Hermann, Farkas József, Farkas Samu, Fényes Dezső, Fisch Lipót, Ficher Jakab, Fischer Jakab, Fock Gábor, Földes Soma, Földes Lajos, Führbacher János, Fürst János, Fried Lipót, ifj. Friedrich György, Franyó Károly, Fogassy László (Ujzsentanna), Gábor György, Garay Károly, Gece Károly, Geiszler Konrád, Georgiadesz József, Gid Sámuel, Gruber László, Grumáz Gerő, Grünwald Simon, Gróf László, Guid Emil, Glück Zsigmond, Garlati Károly (Magyarpécska), Gál Imre (Mikolaka), Gregor János (Ujzsentanna), Gyürki Elek (Gyórok), Hadi Antal, Hajós Árpád, Hajas Ilés, Haubenreich Mihály, Hehs Vilmos, Heim Ferenc, Hell Frigyes, Herold Gyula, Hidvéghy Pál, Hoffmann Antal, Holländer Miksa, Holik József, Horváth Antal, Horváth János, Hovanyecz A., Hunyadi József, Hertig Sándor, Heller Hermann (Magyarpécska), Hajduk Szevér (Kürtös), Huszerl Vilmos (Óthalom), Ispravnik Gyula Jankovics György Jatszics Alajos, ifj. Jánosy János, Jeney János, Jób Gusztáv, Juhász Miklós, Jskli Károly, Just Antal, Issekutz Marcell dr. (Magyarpécska), Józsa Sándor (Szabadhely), Janovics János (Szentleányfalva), Kulliner Dániel (Magyarpécska), Kurunczy Sándor (Magyarpécska), Klein Sámuel (Ópécska), Koncz Lajos (Ópécska), Keresztesi Lajos (Kürtös), Kerpel Albert (Kürtös), Keller János (Óthalom), Kossuth János (Fakert), Kender Lajos (Szentleányfalva), Kaufmann Mátyás (Gyórok), Koncz

Benő (Gyórok), Kompsz Jakab (Mondorlak), id. Kiss Ferenc (Mikolaka), Merkler Béla (Kürtös), Mladin Kornél (Kürtös), Mannilla Elek (Szabadhely), Molnár Mihály (Szentleányfalva), Mochlbach György (Zsigmondháza), Pless László, Pollák Arnold, Paltz József, Politzer Miksa, Pongrácz Mór, Poppé Sándor, Popper Károly, Popovics Dénes, Popovics Mihály, Porczán Lajos, Povázasai Soma, Prólich István, Popovics Elek (Kürtös), Radácsi Ferenc, Radó Jenő, ifj. Radocsányi János, Rácz János Sebestyén, Repede Karácsony, Rieger Sándor, Riess Vilmos, Rizterer Antal, Rólkó Kálmán, Róna Jakab, Rosenberg Arnold, Roth Zsigmond, Rothmüller Ferenc, Rózsa Géza, Ruhmann Zsigmond, Récsey Miklós (Fakert), Savu Konstantin, Sági Henrik, Sárga Károly, Sebestyén Mór, Simon Jenő, Soldán János, Sommer Gusztáv, Spitz Ignác, Staufer Károly, Stein Zsiga, Steiner Mór, Stern Adolf (Kürtös), Stern Jakab, Sattelész József, Schäffer József, Scherhag Ernő, Schillinger Vilmos, Schlesinger Béla, Schabberger Jakab, Sáraub Péter (Óthalom), Stern Hermann (Szabadhely), Schlesinger Armin (Szabadhely), Sáfrán Emil (Gyórok), Schmidt Tamás (Gyórok), Szabó Flórián, Szánthó Hermann, Szilágyi Manó, Szirmay Imre, Taglicht Gyula, Taugner János, Tenner László, Téli Ferenc, Torkos László, Tóth József, Trebits Mór, Trutia Péter dr., Thuróczy Elek, Tuzos János, Tamaskovics Péter (Kürtös), Thau Mór (Fakert), Ungermann Ödön, Unguroán János, Ursz Radó, Vasóczy Károly, Vasváry Vendel, Veres Károly, Vertán István, Vészi Károly, Veszeli J. Pál, Vojtek Kálmán, Világ Mór (Kürtös), Welliez Sámuel, Weisz Sámuel, Winkler Károly, Werner Miksa (Kürtös), Zádor Bertalan, Zimmermann Ignác.

A helyettes esküdtek lajstromába juttak:

Adler Sámuel, Eisenmayer Mihály, Kállay Nándor, Kaltenhuber József, Kánya Géza, Karácsonyi Márton, Kardos Antal, Kárpáti János, Kaufmann Sándor, id. Koll Lajos, Keppich Zsigmond, Kereszturi Mihály, Kirle Antal, Kirchner Ádám, Kiss Ernő, Klein József, Klein Lajos, Koch József, Kollár Zsigmond, Kohn Jakab, Kohn Sámuel,

Harcban álló emberek.

Irta: Vészi Margit.

II

Ez a dráma, világunk drámája, a dramaturgia klasszikus szabályain épül fel; valahogyan szinte azt kell hinnünk, hogy ezek a szabályok épen oly örök törvények lehetnek, mint például a nehézkedés törvénye s a szereplők száma és lényege épen egy papíron felállítható, mint a háromszög oldalainak egymáshoz való viszonylata. Ebben a mi világdrámánkban megvan a hős, a tiszta és nemes heros, a mi monarchiánk, mellette, mint a klasszikus drámákban Orestes mellett Pylades, Achilles mellett Patroklos ott áll a hű barát, ki fegyverével és egész életével küzd az ő igazáért. A hős lelkében megtaláljuk azt a bizonyos két egymással küzdő érzést, amely a belső konfliktust minden szabályos drámában előidézi: a felháborodást és az emberiség nagyszerű erényét, a békeszeretetét és a csendes, boldog élet vágyát. És ott láthatjuk az elmaradhatatlan intrikust, az ármányos Angliát, a ki önmaga gyáva ahhoz, hogy a tiszta hősökkel végezzen s ezért orgyilkosokat bérel: az öntudatlan és buta parasztot, Oroszországot, a gyenge és degenerált akarat nélküli babot, Franciaországot, a perfid pénzért mindenre kapható erkölcsient: Japánt... és végül kiküldi cselekvésre azt, akinek kezében már kipróbált fegyver a hátulról döfő tör, a ki hűbérsnek született, a ki vállalkozik arra is, a mitől a többi cinkosban is irítozattal fordul el az emberiség: az orgyilkossága... ez Szerbia!

A nagy dráma tagozódása is teljesen szabályos. Első felvonás: a tiszták boldog, felfelé haladó vonalú élete, az irigyek szövetke-

zése... a megrázó, nagyhatású felvonásvég: a szerajevói gyilkosság. Második rész: a két barát kezét fogva indul a harcba, az intrikusok tragikus összeomlása megkezdődik és fellép az a Deus ex machina, a mely soha sem hiányzik a klasszikus drámából: egy váratlan, hű és erős barát szegődik a becsületesek mellé: Törökország. Most már rohamosan vágat a cselekmény a felvonásvég nagyszerű apotheosisa felé: a fekete intrikusok összetörve hevernek a csatamezőn, mellükön a győztesek lába s a harmadik felvonásban kiki elnyeri osztályrészét, a gyenge gonosz eltűnik a színról egészen, a kevésbé vétkes megtarthatja életét, a győztesek egymás vállára borulnak, megragadják egymás erős kezét és úgy indulnak, együtt egy uton, fel a glóriás uton egy új, nagy közös jövő felé.

Ez a jövő vár bennünket, ez tartja bennünk e lelket, ez lesz a fellezdőse politikai, gazdasági és művészeti, irodalmi életünknek. Ami a művészetek jövőjéről szól, nem szabad azt hinnünk, hogy a háború után közvetlenül következő korszak minden átmenet nélkül hozza majd meg a művészetek és irodalom aranykorát. A háború után alighanem kevésbé artiztikus idők fognak következni: a reális foglalkozások, főképen a kalonáság lesznek a latbapsó és figyelem központjában álló pozíciók, míg a művészet, ha anyagi szempontból kedvezőbbre fordul is majd helyzete — hiszen annyi megfesteni való hős, annyi emlékoszlop és tábla kell majd! — meglehetősen szűk körletök között fog szorogani. A téma megint fontosabbá fog válni minden egyéb kvalitásnál, az ugynevezett anekdotikus művészet fog dűlni. A haldokló harcos, a júszerű harcos, a gonosz harcos és azok a bizonyos égő városok, hóval borított csatamezők... Hiszen ismer-

jük őket, épen csak a címeik fognak megváltozni.

De azután, később, amikor a múltó idő márdártávlata emel majd bennünket mostani életünk fölé, amikor eltelt az az arasznyi idő, mely az újáírás és történetírás közötti különbséget megérleli, akkor érződik meg majd a háború reakciójának a reakciója: egy nagy, erős és egészséges művészet, mely megélt nagy eseményeket s így nem szorul jelentéktelen külsőségek nagyzó felfújására, mert van tartalma, melyből merithet.

Ma természetesen az irodalom, a művészet, minden, minden, háttérbe kell, hogy szoruljon azok előtt a drága hősök előtt, kik érettségük kinlódna feketehegyek szakadékaiban, orosz síkságok jeges szélfutta hótengerén. Ma mindnyájunk szeméi átnéznek falakon, által a mértőldes távolságokon a szeretet Röntgen sugarával, ki, messzire, oda, ahol érettségük küzdenek. Bátor és erős lett a mi népünk, gögösen hallgat, nem panaszkodna a világért sem, csak épen a szemük változtak meg... azt a furcsa, rajtuk átnéző, messzaságban kereső pillantást mindég újra szemközt találjuk magunkkal.

Rége, ha a háború réme fel-felbukkant, az ember elgondolta: hogyan is viselkednének pl. a mi köz- és váltógyvédjeink, tisztviselőink a csatában? S az ember rövid gondolkodás után szerencsésen és úszintón megkönnyebbülve előrkézett ahhoz a bölcs megállapításhoz, hogy: háború már csak azért sem volna ma lehetséges, mert a mai kultúremler, megnőtt kulturigényével, modern testápolásával, fegyverforgatástól elszokott, manikürözött kezével nem bírta ki a háború, hogy úgy mondjuk, technikai nehézségeit. A belső okokat, az általános hitvallássá szentelődött humanitást, v

ifj. Kopetkó Károly, Kőrössy Sándor, Kovács Lőrinc, Kovács Simon, Kovács Sámuel, Kóváry Pál, Kreisz József, Kresz Emil, Kresz Ferenc, Kristóf György, Krisán Sándor, Krisztinkovics József, Krón Lipót, Kuttu Gyula, Laczay Endre, Laczina Vendel, Lammert Ferenc, Landauer Samu, Lederwasch Géza, Lengyel Manó, Licker Ferenc, Lichtig Hermann, Liebermann Lajos, Linnenberg Károly, Lorch Mátyás, Löbl Gyula, Luffer Antal, Lukácsy Lajos, Linyacsek Vencel, Mágori Sándor, Mayrovitz Emil, Mayer András, Mandi Dávid, Marosch Gyula, Markovics Miklós, Márkus József, Marossy Pál, Masányi Imre, Majsztrovics János, Merksammer Majos, Menczer Márton, Meröz Mór, Minthner Viktor, Molnár Antal, Multass Adolf, Müller Henrik, Nádor Tódor, Nagy György, Nagy Imre, Neubauer Manó, Neuman Adolf báró, Nyáry Vilmos, Natland Bernát, Nagy János, Oláriu Justin, Olasz Lajos, Orbán János, Oszás Gyula, Oszvald Ferenc, Ováry György, Orbán Ferenc, ifj. Pál Lajos, Pap István, Paplicky Antal, Perle György, Perra Péter, Petrik György, Pick Adolf, Plank Pál.

Egy millió orosz népfölkelő fegyverbe hívása.

(Készül a döntés nyugaton és északon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 1.

Moraht őrnagy, a Berliner Tagblatt katonai szakértője a mai katonai helyzetet a következőkben ismerteti:

— A külföldi haditudósítók már előre előkészítették a világot arra, hogy a német hadsereg a legközelebbi időben északnyugati Flandriában nagy előnyomulást kísérel meg. A német hadvezetőség természetesen ilyen jóslásokba nem bocsátkozhatik a helyzetet komünikéjében — amennyiben előnyomulás nem történt — változatlanul szokta jelezni.

Az igazi hadvezetés azonban nem ismer pihonést, nyugalmat, sőt a következő nsp előkészítése már ütközet közben is folyik. Tüzér-

ségi anyag, munició és a tartalékok szállítása folyton folyik.

És ha ellenfeleink azt konstatálták, hogy nyugaton nagyobb szállítások folynak, ebből még nem lehet a támadási vonal eltolására következtetni.

Már többször említettük, hogy a flandriai angol-francia defenzíva kiállításai nem olyanok, hogy az ellenség győzelmi reményeit már csúrájában elfojtanák. Ez világos, ha megállapítjuk: az ellenség többször megkísérelte az offenzívát. Ha erősek is voltak támadásai, a döntő pillanatban még is mindig összeomlottak. Így a végeredmény: az Yser-menti heves harcok következtében, amelyek október tizenhét-cadika óta tartanak, a néhány száz kilométer hosszú front állandóan eltolódott északfrancia és belga területre.

Le kell, hogy mondjanak ellenfeleink még annak reményéről is, hogy a német sereget Belgiumból és Franciaországból kiűzzék a igazat kell, hogy adjanak mindinkább a semleges hangoknak, amelyek a dolgok változását már hosszabb idő óta kizártnak tartják. Mint ez előtt, úgy most is a nyugati nagy harc sorsa azon dől el, kinek van nagyobb kitartása, kinek cél tudatosabb támadó szelleme, nagyobb fegyverrel s melyik fél tudja helyesebben felhasználni a tömegeket. Anélkül, hogy könnyű munkának tekintenők ezt az óriási küzdelmet, még is bisunk abban, hogy a tekintetben mi vagyunk előnyben.

A keleti harctéren néhány nap óta bizonyos nyugalom van. De ez a nyugalom sem jelenti azt, hogy feladtuk az előretörő operációt, sem pedig, hogy a német hadsereg ki volna merülve. Ilyen rettenetes méretdű ütközetnél még a döntés előtt is elő szoktak fordulni olyan momentumok, hogy a hadvezetésnek erőt eltolása, grúpirozása, kiigazítása, vagy élelem és hadiszer bevétele fontosabb, mint az előnyomulás. A német számára lelelemelő dolog az olyan előnyomulás, mint amilyent a háboru elején mi tettünk meg Be-

giumon keresztül Páris felé, de a hadvezetés számára a gond és aggodalom forrása, ha a gyors előnyomulás következtében kétsége a hadtápvonal biztos működése. A legutóbbi jelentésekből örömmel vesszük tudomásul, hogy seregeink Lovic irányából felgyorsultan nyomulnak előre a sikerült Noworadomszknál az ellenség támadását visszautasítani. Ez a támadás a német jobbszárny ellen irányult, amely az eddigi jelentések szerint Ozensztochaunnál állott harcban. Az osztrák-magyar hadsereg álló-harcban védi a területet, amit eddig nyert.

Az a hír, amely Rómán keresztül az első osztályú orosz népfölkelés nyolc osztályának behívásáról szól, nem jött váratlanul. Főthetős, hogy azok a nagy erők, amelyekre az oroszok most Galiciában és Lengyelországban akcióra léptek, részben már szintén a népfölkelésből kerültek ki, vagy legalább is frontjuk mögötti összekapcsoló csapatok népfölkelők.

Az orosz népfölkelés háborúban a tizenkilenc évi katonai szolgálatkötelezettségnek eleget tett egyénekből kerül ki. Általában azonban népfölkelő Oroszországban mindenki, aki nem tényleges és tartalékos katona. Az első osztályú népfölkelésbe számíthatók a hadi tartalékból elbocsátottak és a fölésszámuak. A második osztályhoz tartoznak a családfőnartók és a többi fegyveres szolgálatra alkalmas egyének. Az orosz mozgósítási tervek szerint az első osztályú népfölkelést a mozgósítás elején, a második osztályt a háboru további folyamán kellett behívni.

Az első osztály népfölkelésből összesen hús népfölkelő hadosztály állítható ki és még néhány vartüzér zászlóalj. Egy ilyen hadosztály két nyolc zászlóaljas gyalogdandárból, egy négy eskadronos lovasezredből és egy két útagú tüzérezredből, továbbá egy szappor zászlóaljból áll. A behívott nyolc osztály számbeli erejét (a második klaszter népfölkelést is beleértve) egy millió emberre becsülhetjük.

kozmetopolita elveket és egyéb nagy jelzavakat ne is említsük, — nyugodjanak békében. Egy esodaszép álom pusztult el velük, — a legszébb tán, amióta a világ vögnéki álom — kalleidoszkopia káprázik.

Tévedtünk. A manikürözött kezek ökökre kapták a puskatusát, az ápolttestek egyszer négy hében jutnak olykor mosdóházhoz. Mindennél, kulturánál, civilizációnál erősbbben dobbant fel az emberiségben az az ösztön, amely az ember kezébe nyomta a kőbaltát, ha valamely más két-, vagy négytagu állat el akarta venni tőle a vacskát: Nem adjuk a hazunkat! Minden megváltozott azóta a világon. Döftön járunk fel vasbton palotákba, dróton át száll a hang száz mérföldre, repülünk fenn a magas felhők között... De az a hang, amelylyel az ellenünk támadó ellen fehérdülünk, az a mozdulat, amivel a puskát a kezükbe kapták katonáink, hajszára ugyanaz, mint a kőbaltás emberé, ott a sziklabatlang vacska előtt! Az érzés elemi, örök, csak a külsőségek változnak.

De azok aztán nagyokat változnak! Az utóbbi negyvennégy év alatt, a francia német háboru óta is mennyit változtak! Hol vannak ma a hadvezérek, kik, mint az öreg Moltke még egy dombról nézték végig az ütközetet s estende fehér lovukon bégáltak a csatavezető, óvatosan átállpvo a hotttestek halmaín — mérlegelték, átgondolták, megszemléltek a győzolem nagyságát. Ma... ma a hadvezér egy amerikai kényelemmel berendezett irodáa ül, telefonnal irásztalán, titkárokkal, akik segítnek neki a nagy „business“ t lebonyolítani, táviróval, térképekkel, — messze a csatamezőtől. De hogyan is lehetne ma áttekinie eie egy dombról a gyakran ezer kilométeres hadvonalat? A mostani háboru méreteit jellemoznünk csakély a gigászi ész.

S maga a katona is más lett. Attól az elemi és örök felbuzdulástól eltekintve, amely hajlja, megváltozott gyökerezen a harcserközők változával, fejlődésével. Hogy is mondjuk, hogyan fejazzük ki világosabban? Szocializálódott, szakmák, szm fegyveresek és rangok szarint. Mint egy ujjaköltött Menenius Agrippa-mesében, van hadseregüknek ökle, van sújtó: harcoló közkatonáink, van vérkeringés és emésztési rendszere: a munició-és élelmezési trén, van firkésző éles szem: repülőgépeink, magtészített hallása: felderítő lovaszolgálatuk, s van központi agyzerkelete, melyre az idegszálak összekapcsolnak: a vezérkar.

S ezek a különböző szervek különféle katonai típusokat neveltek. A cattaroi öböl most az a vizes pp, melyben az egész világháborut benne találai: tengeri ütközetek csak itt dultak eddig a mi részvételünkkel, fenn a montenegrói határon a két sereg összecsatározása a hereméd. Erődjaink csapatai ki-kitörnek, mint régente a lovagvadász vitrezi, maaz Cattaroi pedig olyan különös és érdekes harcot folytat, amelyhez fogható minden is a világháboru színterén: városfrontot, városfront ellen. A város erődjeit nem seregek támadják, hanem öntözésbenálló erődök s a mi váróruink nem támadó csapatok ellen vannak fordítva, hanem hasonló erődítések ellen. S ott, a cattaroi öbölben, épen ez okoknál fogva mindenféle katonai típust talál az ember.

Esténként a főparancsnokság épületében elnéztem gyakran annak a magyarangu tnatnek az arcát, aki a beérkező táviratokat felbontotta és átfutotta. Kerestem magamban, — hol is láttam már ezt a furcsa figyelmet, ezt a gyönyörködő esondés, elvont mosolygást, ezt a valahova, előttem idegen pontra való elkeszítést? És egyszerre csak eszembe jutott:

nagyon erős senei érzéssel bíró muzikusok olvassák így a partitúrákat, hangszerek nélkül is hallva a zene egész csengését, melódiáját, harmóniáját. Ez a tiszt a jelentéseket átfutván az apró eredményekből, kis haladásokból és visszavonulásokból minden térkép nélkül megtudja állapítani a helyzetet, látja maga előtt a csata állását. Ennek a tisztnek, ezeknek a tisztnek az agya és egész fantáziája ebben az irányban van kifejlődve és tulfinomodva.

Egy este az „Uskoke“ torpedóuzó-hajón voltam vacsorára hivatalos. Jajen voltak az öbölben horgonyzó hadihajók parancsnokai. Hatalat ettünk, sokitét és finomat és piros dalmát bor mellett, sokat és jókedvűen beszélgettek a tengerésztisztek. Sokat nevettek, naiv, egyszerű, egészen gyerekes kis történeteket beszéltek el, közbe-közbe előkerült egy-egy részlet a francia flotta ellen való multkori védekezéstükről. Ezeket a részleteket is egyszerűen, természetesen, a hősi pöz legparányibb árnyalata nélkül adták elő. Merész üldözéseken nevettek, mint egy jólakerült tréfán, azon, hogy hogyan került ki egyik kis naszad egy lecsapó gránátot, alig tudtak magukhoz térni a habok.

Mikor a part felé vitt késő éjszaka haragosó viharban a kis motorosónak és kísértőm a szuroksötét tengert kénélve vigyáztak, hogy sziklának ne verjenek bennünket a fekete ágakadó hullámok, — visszaneztem a sötét éjszakában az elhagyott hajó irányába — s egyszerre világosan éreztem: gyerekek között voltam, egy kedves, meleg gyerekszobában. Gyerekek ezek, akik jó és naiv lélekkel szent hittel, egyszerű, minden komplikáció nélküli szívvel, nem is tudva a világ sok nagyszerű ajándékáról: művészetekről, könyvekről, színházokról, — vannak és küzdenek és nevetnek, primitíven és hősiösen, ahogyan csak gyermekek tudnak

A hazaárulással vádolt horvát képviselő ügye.

(A mentelmi bizottság jelentése a képviselőház előtt.)

Távirati tudósítás.

Arad, december 1.

A képviselőház mai ülését háromnegyed tizenegy órakor Simoncsits Elemér alelnök nyitotta meg. A napirend első pontja a törvénykezési illethekekről szóló törvényjavaslat harmadik olvasása volt.

Hantos Elemér, a pénzügyi bizottság előadója a törvényjavaslatához előterjesztett módosításokat ismertette és a harmadszori olvasásnál ezeket a szakaszokkal együtt olvassák fel.

Ezután a tegnapi letárgyalt többi törvényjavaslatot olvasták harmadszor és a Ház az összes javaslatokat elfogadta.

Az országos kivándorlási tanács négy képviselőházi tagjának megválasztásánál száztizenegy szavazatot adtak be, ezek közül Bornemissza Lajosra, Giesswein Sándorra és Sipki Sándorra esett száztizenegy szavazat, Dániel Gábor báróra száztiz és Khuen-Héderváry grófra egy. Ezek szerint tehát az első négy képviselő lett a kivándorlási tanács tagja.

Ezután a napirend utolsó pontjára került a sor. Ez a mentelmi bizottság jelentése Budiszavljevics Szergej országgyűlési képviselő mentelmi ügyében. A jelentést a bizottság előadója, Darvai Fülöp terjesztette elő, és arra kéri a Házat, hogy a hazaárulás vádjával gyanúsított Budiszavljevics Szergej ügyében a mentelmi bizottság kétrétdobeli javaslatát fogadja el. A jelentés részleteit kinyomatva kiosztották a Ház tagjai között, csupán megokolja és megvilágítja a mentelmi bizottság javaslatát. Ezért ismerteti röviden az ügy előzményeit.

Megállapítja, hogy a horvátországi és boszniai szokol-egyesületek, a melyek a testgyakorlás jámbor ürügye alatt alakultak, szoros összeköttetésben állottak szerb egyesületekkel, a melyek Magyarország szétdarabolását és egy nagy szerb állam megalakítását célozták.

Budiszavljevics eljárásánál feltétlenül fenforognak a büntetendő cselekmény jelenségei. Budiszavljevics nem jelenhetett meg a mentelmi bizottságnak ülésén, mert hiszen őrizet alatt áll. Az elnökhöz intézett táviratában azonban maga is kéri mentelmi joga felfüggesz-

tését, anélkül azonban, hogy eljárását magyarázta vagy indokolta volna.

A mentelmi-bizottság kétrányu javaslatot terjeszt a Ház elé. Az egyik az, hogy Budiszavljevics képviselő mentelmi jogát függeszse fel, a másik pedig az, hogy a kormányt azon eljárásának következményei alól, a melyet Budiszavljevics a Ház hozzájárulása nélkül őrizetbe helyezett, mentse fel.

A vita bezárása után Tisza István gróf miniszterelnök szólalt fel, nem akarja az előadó szavait bővíteni. A kormány teljes mértékben átérzi a mentelmi jog fontosságát és azt tiszteletben tartja. Kötelessége kijelenteni, hogy ez az eset azon kivételek közé tartozik, a mikor a legnagyobb hiba lett volna az, hogy ha a kormány nem azt tette volna, amit tett.

A képviselőház elfogadta ezután a mentelmi bizottság jelentését.

A Ház legközelebbi ülése a főrendiház ülése után lesz. Az elnök engedélyt kért arra, hogy ezt az ülést idejében összehívhassa, melynek napirendjén a legközelebbi teendők megállapítása szerepel.

A mai ülés jegyzőkönyvének felolvasása után az ülés télegkor véget ért.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Gépirókisasszony. A.
Csütörtök: Éva. B.

* A gépirókisasszony. A Vigaszínházban sikerrel adták elő, a fővárosi lapok jót irtak a bemutatójáról, a humorról a valamelyik entente-hatalomhoz tartozó szerzőt névtelenségbe rejtve Karinti Frigyes gondoskodott: ennél többet háborus világban lehet-e kívánni az aradi színházban egy bemutatótól? A közönségnek az a része, amelyik Hegedüs Gyula vendégszínházának három zsufolt házával megmutatta, hogy járna színházba, úgy látszik mégis akar egyebet, mert ma este a még valahogy látogatott földszinhez üres páholykoszoru csatlakozott, pedig talán a páholykoszónak kellene leginkább „pártolni” a színházat. A közönség jó előadást akar. Nem azért megy a színházba, hogy színészetet pártoljon, — akármit prédikáljanak a színházi smokkók — hanem azért, hogy jó előadást lásson, friss, eleven, vonzó előadást. Lehet és valószínű, hogy ennek megvannak az akadályai, lehet, hogy tudnának valamiképen segíteni ezen is,

de az bizonyos, hogy a közönség nemcsak adni, hanem kapni is akar a színházban és legalább is be kell csábítani, valamivel föl kell ébreszteni az érdeklődését. És valljuk be: az, amit már nagyon ismernek és mindig egyformának találunk, nem csábít és nem kelt érdeklődést. (+)

* Jászay Mari fellépteire, amelyre a múltban Aradon mindig telt házak voltak, a színház vezetősége meghívta az aradi iskolákat is, hogy az egyetlen és legkiválóbb drámai művésznő klasszikus előadásait az ifjúság élvezhesse. — Szívességből lép fel Jászayval Komjáthy János, a temesvári színház igazgatója is, a ki Bánk címszerepét játssza. A nagy művésznő szombat és vasárnap is fellép. Játékok már válthatók a rendezéssel állított árak mellett.

* A citadella kéme. (Új műsor az Apollóban.) Elsőrangú slágerekből összeállított új műsort mutat be szerdán az Apolló színház. Az új program valamennyi száma nagy eseménye a filmpiacnak a külön-külön megérdemlik az érdeklődést A citadella kéme „A kronstadt-i kém” című világhírű regény nyomán készült, amelynek izgalmas cselekménye pompásan érvényesül a mozi feldolgozásában. Idegizgató jelenetek követik egymást ebben a nagyszerű kémdrámában, amelyek aktualitást adnak a mostani háborus idők. Érdekességben s nivóban versenyez a kémdrámával „A dzsungelben”, ez a látványos dzsungel dráma, amelyben az őserdő lakói, az oroszlanok, tigrisek s elefántok is szerephez jutnak. Több szellemes vigjáték egészíti ki a szerdai új műsort, amelyvel az Apolló színház, valóságos rekordot állít fel.

* A gályasab. (Szenzációs drámai színjáték az Urániában.) A színház mai slágere, mint már címe is eléggé elárulja, egy szokott fegyenc történetét mutatja be. A kiváló képességű magán viseli a mesteri rendezés minden vonását. Ez a burzsoa társadalom életéből merített, kitünően megrajzolt, megszerkesztett és kiállított dráma, méltó feltűnést fog kelteni izgalmas jeleneteivel, a jellemek reális megrajzolásával, a helyzethű keresztvezéssel és előrendű előadásával. Hatalmas művészi egyéniségek interpretálják a gyönyörű drámát. Signoret az apa szerepében, Robinne kisasszony a leány szerepében és végül Napierkowszka kisasszony a gépiróleány szerepében, mindannyian a legélvezetesebb, igazán művészi játékot nyújtanak.

* „A hazáért” aktuális hazafias dráma legközelebb az Urániában.

És egyszer-kétszer ott ültem este egy nagy meleg szobában terített asztal mellett, vendégségben az igaloi repülőter pilotáinál. A hydroplán-repülő tengerészlázterek is átjöttek a harmadik faluból, a kis petroleum kályha dohogása mellett csendesen beszélgettünk. Milyen különös emberfajtaival kerültem itt szemközt! Mások mint a katonák, de hasonlít hozzájuk az a hang, melyen a hőstetteiket emlegetik: hőstett, ezt a szót isten mentsen, hogy kiejtse valaki. „Szolgálat”. Így hívják azt, ha valaki 3000 méter magasságra felszáll, hogy az 1800 méter magas Lovcen-hegy francia-montenegrói ágyútegeire bombákat hajtson s közben tizenkét golyó furja át a gépe szárnyait s egy az ő combját. Ezt itt így mondják: „Mikor aznap szolgálatban voltam, ... csendesen, egyszerűen, természetesen. Ezt és a kötelesség szót úgy mondják és úgy értelmezik, amint közülünk senki, amint csak katonák értelmezhetik: nekünk kötelességünk az amire kötelezve vagyunk. Nekik: minden, amire csak képesek, amit csak az erejük kiad.

A tengerészekre is hasonlít ez a különös és új fajta, melynek ezek a légiharcosok teszik első generációját: ezek is tudnak nevetni, mint a gyerekek ha egy bizonyos sírgáfüstű furesza bomba, (ők nevezik így)... szóba kerül, amelyik éppen az antivarri királyi palotára pottyant! Ők is kacagnak, mint az iskolások, mikor előadják azt a komikus harc-indulót, amelyet lelkiismeretesen elfújnak valahányszor valami nyaktörő kirándulásra készülnek... De egy perccel később valamelyik Claude Farrère legújabb könyvéről kezd beszélni és valamennyi részt vesz a vitában, hogy melyik évben mely könyv nyerte el a Prix-Condorcet? És szóba kerülnek skandináv költők. — nem az ismer-

tek, a divatosak — olyamok, akiről nálunk csak a legmegátalkodottabb könyv-snobok szoktak tudni. S ezek ismerik valamennyit, olvasták őket, olyan finomságaikat érezték meg, a melyeket nem — irsemler ritkán szokott észrevenni.

Egyikük dudolni kezd Brahms dalait énekli halkán, izléssel. Valamennyi vezérmög, valamennyi tudja a dalt ismeri a szövegét és önkelnék sorra Hugó Wolf és Richard Strauss dalokat és Debussy nehéz muzsikája is sorra kerül és valamennyi vele énekel és valamennyi ismeri mindet...

Mintha a mesterségük formálta volna meg az egyéniségüket, mintha az a távoli szomszár malyot onnan a felhők közül belátnak, mintha a tizta elvont magasság adna az egyéniségüknek akkora látórt, olyan mindent felölelő egyetemességet, olyan megdöbbentően élesen néző és mindenhová ellátó ítélőképességet.

Az igaloi repülőteren langyosan süt a dél-eltői nap. „Kész!” „Elengedni!” kiált a pilotafőhadnagy, aki felvisz oda a magasba az ő birodalmokba. A szerelők elengedik a gépet, még egyszer vissza intak a lennállók felé, aztán zakatolva rohan a gép előre. Hátrahajlom és lenézek: s eretnéni a felrepülés pillanatát intenzíven átérzni, megragadni, kiélni azt a percet, mikor a földet elhagyjuk. De a rohanva elbuzgó föld már észrefeljük alattam, a motor fülkakatitton ver... hiszen már szállunk, már mélyen alattunk ragyog egy csodás szafirtúrkör zöld bársonypárnán: A tengerből! S az őstótkák felhőcske, mely rajta száguld... az árnyékunk. Mindent, mindent értek; tudom, látom az új, a repülő ember lelkét magam körül szállani a napos, ragyogó, ritka levegő-

ben, messze fenn kicsinyességek és alacsony szempontok felett!

Ilyenek a mi katonáink. És hirtelen, minden álmukat nélkül felkizárkozik az összehasonlítás: milyenek Ők? az ellenség? És eszembe jutnak párisi reggelek, amikor a tavaszi gyakorlathoz tért haza a városom át a francia katonaság. Megálltam és néztem a lovasok sorait és elszorult a szívem. Páris fanatikusai mindenki, akinak az a boldogság osztályrészül jutott, hogy tizenkilenc éves korában a Szajna partján tanulhat; s a franciák rajongójának fájt az a látvány, melyet a bevonuló csapatok nyújtottak. Rosszul tartott lovak, egymás mellett magas, nehéz fajta és sovány göthös félpóny, s a hátukon hanyagul, hátraécapott csákóval, féldoldalt dülve, titokban cigarettázva lógtak a lovasok. És felvilan bennem két más jelenet: Tuniszban történt az elmúlt tavaszon, hogy a bay nyári palotája, a csipkefinom El Bardo előtt a következő kép tárult elém. Ott állott az ő a faköpönyeg előtt, feltűzött bajonettel — délcég francia katona. Csak éppen, hogy az arcát elfödte fehér szappanhab. A délcég őt előtt ugyanis ott állott egyik kollégája és... borolyálta éppen. Elképedve torpantam meg, azután szép csendesen állva maradtam. Vártam. Vártam titkosan reménykedve, hogy a bay vagy valami más magasállású hivatalnok jöjjön arra. Mi történt volna vajjon? Szappanos képpel szalutált volna az egyik és beretvájával tisztelgett volna a másik? A válasz erre az örök kérdésre sajnos sohasem fogom már megkaphatni, mert a rossz sors úgy akarta, hogy éppen akkor ne jöjjön arra tekintély — s mire Tuniszba vezet újra az utam, — vajjon francia őt áll-e még az El Bardo előtt?

Anglia partraszállást tervez a németek ellen.

(A brit flotta titokzatos feladata. — Bethmann-Holweg kancellár a végleges döntő sikerben bízik. — Makacs harcok Flandriáért. — A szövetségesek erőfeszítései.)

Történelmi tudósítás.

Berlin, december 1.

Berlin. *Bethman-Holweg* kancellár a Reichstag ülése előtt bizalmas megbeszélést folytatott a pártvezérekkel, akik előtt kijelentette, hogy az újabb események a végleges döntő sikerünkbe vetett bizalmát bizonyossággá fokozták.

A költségvetési bizottság ma délelőtti tárgyalásán *Bethman-Holweg* kancellár is beszélt. A helyzetet mindkét fronton igen kedvezőnek mondotta és bővebb közléseket a holnapi teljes ülésre ígért.

Angol partraszállási tervek.

Stockholm, december 1. A „Stockholms Dagblad” katonai munkatársa a következőkben foglalja össze a Loreteri helyzetet:

— Az utolsó napokban a nyugati harctéren aránylag esend volt. Azok a részleges előrehaladások, melyeket mindkét fél részéről jelentenek, nem olyanok, hogy azoknak nagyobb jelentőséget lehetne tulajdonítani. Most közelebbi adatok is ismeretesek arról az angol támadásról, melyet a tenger felől Zeebrügge ellen intéztek, mert azt gyanították, hogy ez a kikötő a német tengeralattjárók bázisául szolgálhatna.

Londonból jelentik ugyanis:

— A tengernagyi hivatal közli, hogy két angol hadihajó igen nagy erővel bombázta Zeebrügge minden katonai jelentőségű pontját. A kár nagyságát még nem ismerik.

Angol és hollandus leírások azt állítják, hogy ennél a bombázásnál a városban nagy pusztítás esett. Osütörtökön egyébként nem újították meg a támadást. Berlinben úgy tudják, hogy kapcsolatban ezzel a támadással az angolok Ostendében partraszállást kíséreltek meg, mely azonban nem sikerült.

Az a hír, hogy az angolok kiűrtették Ypernt, még korai és nem talált megerősítésre.

London, december 1. Azok az angol hadihajók, melyek a németeknek Zeebrügge mellett elfoglalt állásait bombázták, visszatértek egy angol kikötőbe, hogy municióval és élelmiszerekkel lássák el magukat.

Az angol flotta titokzatos mozdulatai.

BERLIN, december 1. Kopenhágából jelentik: Londonban rendkívül nyugtalanok az angol admirálisok titkolódzása és a hazai flotta mozdulatai miatt. Nagy határozottsággal beszélnek, hogy a flottát az Északi tengerből ismeretlen célok miatt a Skócia északi részénél fekvő Orkney-szigetek mellé rendelték. Ez az intézkedés célja teljesen titokzatos és így a legvadabb kommentárokat fűznek hozzá. Leginkább tartja magát az a hír, hogy az angol páncélosok szállítóhajók fedezésére érkeztek Skóciába, amely szállítóhajók viszont orosz csapatokat fognak a finnországi Kólából Hammerfesten át a szövetségesek észak-franciaországi csapatainak megerősítésére kihajózni.

Kopenhága: Az angol lapok közleményei szerint a szövetségesek alkalmasint meg fogják kísérelni *Scheiwig Holstein* megtámadását. A londoni Daily Mail részleteket is közöl a támadás lehetőségeiről. A németeket természetesen nem érné készületlenül a támadás: a kieli csatortól északra Dannewerke vára léggé védi a parkvidéket egy esetleges angol

invázióval szemben s meg vannak erősítve a közeli szigetek is.

Rettegés a Zeppelinektől.

Milanó, december 1. A Secolo jelentése szerint Londonban napról-napra növekszik a Zeppelinektől való félelem. A lowestofti polgármester hirdetésekkel tesz közzé, a melyben közli, hogy a rendőrséget megerősítették oly célból, hogy idejekorán jelenthesse a Zeppelinek támadását. Az angol keleti partvidék számos községében erősséget állítottak fel és a polgármesterek közzé teszik, hogy veszély közeledtére a polgárokat alarmirozni fogják. Együtt utasításokat adnak a polgároknak, mikép viselkedjenek, hogy támadás esetén biztonságba helyezkedhessenek.

Elpusztult angol hadihajó.

Milanó. A Corriera della Sera jelenti: Az Admiral Ganteaum angol hadihajó még novemberben elsüllyedt a calaisi csatortában. A katasztrófát most tudatja az admirális. Az elsüllyedt páncélos kapitánya azt állítja, hogy német tengeralattjáró pusztította el az Admiral Ganteaumot.

Utolsó erőfeszítés Flandriáért.

Rosendaal, december 1. Ideérkezett menekülők beszélnek, hogy Dünkirchenben óriási izgalom uralkodik, mert minden pillanatban újabb és az eddigieknél is erősebb német támadást várnak. A mostani nyugalom csak látszólagos és az apró csatározások csak arra valók, hogy egy nagyobb készülő akciót fedezzenek. A német roham pár napon belül újból kezdetét veheti s nagyon kérdéses, hogy a szövetségesek ellent tudnak-e állni az új német támadásoknak. Azok az angol és francia csapatok, amelyek ezt a nagyfontosságú stratégiai vonalat védelmezik, teljesen ki vannak merülve, a belga hadsereg pedig már egyáltalában nem számít. A szövetségesek szilárd elhatározással várják a támadást, de aggodalmát senki sem bírja eltitkolni. A szövetségesek már az utolsó tartalékaikat viszik a tűzvonalba. Friss csapatok már egyáltalában nincsenek és a hadiszerek pótlását is nagyon nehezen tudják keresztülvinni. A szövetségesek oldalán mindenki nagyon jól tudja, hogy ha ez a csata elveszett, akkor elveszett egész Flandria. És ebben az esetben az észak és északkelet felé húzódó francia harcvonalat az átkarolás és a megsemmisítés veszélye fenyegeti.

Kopenhága, december 1. A „Politiken” katonai munkatársa írja:

Az angol és francia sajtó megint arról beszél, hogy a németek visszavonulnak, vagy hogy legalább is előkészületeket tesznek a visszavonulásra. Az entente-sajtó azonban az utolsó hónapokban többször mesélte ezt és bizonyára most sem jelent többet, mint az előbbi

esetekben. Az a körülmény, hogy a németek Brüsszel környékén és nyugati Belgium több helyén erős tábori erődítéseket emelnek, igazán nem annak a jele, hogy a németek visszavonulásra gondolnak. Mindjárt az Aisne-harcok kezdetén távirat jött arról, hogy a franciák Páris körül nagy erődítési munkálatokba fogtak. Ez is csak óvrendszabálya volt az okos, előrelátó tábornoknak, aki Páris katonai ügyeit intézi. Ugyanilyen módon kell megbirálni a német vármérnökök belgiumi munkálatait.

Rotterdam, december 1. A Daily News tegnapi száma jelenti Belgiumból: Az utolsó napokban a szövetségesek vették át az offenzívát. A németek súlyos támadásokat intéztek az ellenség ellen és visszaszorították a franciákat. A veszteség mindkét oldalon óriási.

Rotterdam, december 1. Az elmúlt héten a németek teljes haderejüket a francia hadsereg ellen koncentrálták. A haditengerészet és a népfelkelés beállítása nélkül 44 német hadtest küzd a franciák ellen, olyképen, hogy az orosz harctéren mindössze egy millió német katona maradt.

Belfort ostroma.

Zürich, december 1. A Tagesanzeiger szerint a német ostromló hadak gyűrűje Belfort körül egyre szűkebb és a vártól délre a németek már az erdők körül állanak.

A német kormány a franciák által elítélt katonáorvosokért.

Berlin, december 1. (Hivatalos.) Párisban elítélt német katonáorvosok ügyét a kormány megvizsgáltatta és az ítélet tévességéről gyűjtött bizonyítékokat az amerikai követ közvetítésével, eljuttatta a francia kormányhoz. A német kormány orvoslást követel a megtagadás esetén levonandó következmények terhével.

Hadiadó Belgiumban.

Rotterdam. A németek Belgiumtól havonként harmincöt millió hadiadót követelnek a megszálló sereg ellátására a hadisarccon felül.

Irek az angolok ellen.

Berlin, december 1. Kopenhágából jelentik: Az ulsteriek politikai küzdelmeiből ismert ir munkásvezér, az „United Workers of Ireland” elnöke, James Larkin amerikába utazott, hogy az Egyesült Államokban az ir ügynek propagandát csináljon. Vele együtt mintegy négyszáz ir fiatalember tartózkodott a hajó fedélzetén, akik a fenyegető hadkötelezettség előtt menekültek Amerikába. Az ir munkáspárt vezére New-Yorkban kijelentette az újságírók előtt, hogy Irországnak tíz ember közül kevése se kívánja a háború folytatását és hogy ő, Larkin, ezerszerre szívesebben élne német, mint Irország örökös ellenségének és elnyomójának, Angliának az uralma alatt.

Japán nem ad segíycsapatokat.

Hága. A londoni japán nagykövetség titkára kijelentette, hogy a japán csapatküldések Franciaországba csak merő találgatás, ilyesmiről nincs szó a kormányok között.

Genf. A Newyork Herald jelenti: Kína területeinek japánok által történt megszállása ellen Egyesült Államok védelmét kérte.

Az oroszok pusztulása a Kárpátokban.

(Vilmos császár Keletporoszországban. — A lengyelországi nagy csata. — Az orosz tisztikar nagy veszteségei.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, dec. 1.

Sátoraljauhelyről jelentik: A homonnai ütközetben emberfeletti munkával a hegygerincen elhelyezett tarackjaink izgatott pusztítása, jelentősen szerepelt. A harcokban honvédujoncaink rendkívül kitüntettek magukat: nétszóval, szuronnal verték ki állásaikból az oroszokat.

Budapest, december 1. Illetve helyről jelentik, hogy a Kárpátokban a katonai helyzet változatlan. Újabb betörési kísérletek nincsenek. Zemplénben folytatódik a megvert ellenség üldözése a Laborc-völgyben észak felé. A foglyok egyre szaporodnak.

Sátoraljauhely, december 1. Miután az ellenségnek óriási veszteséget okozva sebesültekben, halottakban és foglyokban, kivertük az

Vilmos császár az északi harctéren.

BÉCS. A Neue Freie Presse jelenti: Vilmos császár hétfőn délben Kelet-Poroszországba érkezett és sietve automobilon a harctérre ment.

BERLIN. A legfőbb hadvezetőség jelenti: A császár tegnap Gumbinnen Darkehnen mellett meglátogatta a Kelet-Poroszországi csapatokat és azoknak hadállásait.

Berlin, december 1. Vilmos császárnak a keleti hadszíntérre történt elutazásából a Lokal-anzeiger a következőket írja: Ha a császár épen ezekben a napokban határozta el ezt az utazást, úgy talán nem téves az a feltevés, hogy az illetékes körök a jelenleg ott folyó katonai hadműveleteket igen fontosaknak tekintik és jogosult lehet az a remény, hogy már a közeljövőben kedvező döntésre számíthatunk.

A lengyelországi helyzet.

Bern, december 1. A Bund haditudósítója jelenti: A lengyelországi harctéren kétségtelen a németek stratégiai fölénye. Az egyesült német-osztrák-magyar sereg folytonosan támad és ha még nem is ért el teljes sikert, hadvezetőségük nagyon meg lehet elégedve az eddigi eredményekkel, mert teljesen megbánította az orosz ellenzívát, sőt azt lehet mondani, hogy az oroszok haditerve összeomlott. Lehetséges, hogy az orosz hadsereg ki fogja védeni a folytonos támadásokat és az átkarolást, ebben az esetben a játszma reményes, de az egyesült sereg jelentékeny időnyereséget szerez s kényszeríteni fogja az oroszokat, hogy nagy tömegeiket újra csoportosítsák.

Hága, december 1. A lengyelországi harctéri helyzetről a Morningpost haditudósítója ezt a táviratot küldte lapjának:

— Tagadhatatlan, hogy a lengyel harctéren eddig mindig a német sereg volt a pöröly, az orosz pedig az üllő.

Orosz jelentés a német sikerről.

Férfvár, december 1. A főhadiszállásról érkezett jelentés szerint az a körülbelül 400.000 emberből álló német sereg, amely benyomult a Visztula és Varta közötti frontba, különálló egységeket képez amelyek, mint önálló hadsereg operálnak és így nincs szervezeti összefüggésük a Kelet-Poroszország határán és lent Krako körül operáló német seregekkel.

Róna, december 1. Az orosz vezérkarnak az a kommunikéja, amely az angol lapok gyö-

roszokat Homonna városából, üldözésük szakadatlanul tart a Laborc völgyében. Lépésről lépésre tért nyerünk és az oroszokat magunk előtt kergetjük. A lakosság mindenütt viharos lelkesedéssel, főtiszaditóként üdvözli hőiesen harcoló katonáinkat. Tegnap ismét 600 orosz foglyot ejtettünk Papháza körül. Majdnem valamennyien egy szibériai ezredhez tartoznak. Mecznér zempléni főispán közölte, hogy a Homonnától észak-keletre husz kilométernyire levő Szinna ismét birtokunkban van és az ottani főszolgabíró már el is foglalta hivatalát.

Kegyetlenkedtek a betörő oroszok.

Sátoraljauhely. Az oroszok Szinnán és Takcsányban fosztogattak. Utóbbi helyen a Sztáray-kastélyt kioltották. A homonnai görög keleti papot meggyötörték a kozákok.

zelmi híreivel szemben óvatosságra inti a közönséget, itt nagy fellépést kellett, mert épen a római orosz nagykövetség volt az, amely ezeket a győzelmi híreket nyilvánosságra hozta és terjesztette.

Rennenkamp az északi orosz fővezér

London, december 1. A „Daily Telegraph” jelenti Pétervárról: Az északi orosz sereg fővezére továbbra is Rennenkamp tábornok.

Harminchárom ezer tisztet vesztek az oroszok.

Zürich: A Ruskij invalid jelenti: Az oroszok eddig kimutatott veszteségei tisztekben kilencezerkétszáz halott, tízenkilencezeröttszáz sebesült és három-ezerhatszáz fogoly.

Przemysl védelme.

Prága, december 1. Egy Przemyslben állomásozó tartalékos hadnagy Prágában élő apósának tábori levelezőlapot írt, amelyet repülőgépen szállítottak Przemyslből. A hadnagy többek közt ezt írja:

— Remélem, hogy a légi levelezőlapok mind rendelkezési helyükre jutnak. Mi itt kifogástalanul érezzük magunkat. Ma óriási a lelkesedés a németek győzelme és a mi Szerbiában aratott győzelmeink folytán. Itt igazán semmi sem történik. A muzika uraknak még a mulkéri eset miatt lóg az orruk és elment a kedvük Przemysltől.

Naptárhirdetőink

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Untauglichok sorozása.

(Az aradi B) osztályu népfelkelők szemléje. — Huszonnégy százalék vált be az első napon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 1.

Ma reggel ismét megélénkült az aradi városháza udvara hangos és jókedvű legényekkel, mint rendszeren márciusban, sorozások idején. A B. osztályu népfelkelők jelentkezésének ma volt az első napja s megállapíthatjuk, hogy akik eddig szinte restelkedve, szinte bujkálva jártak itthon az eszfalton, mialatt száz-ezren és száz-ezren az ellenség elől védik a hazát, ma szabadabban lélegzettek, mód kínálkozott nekik is arra, hogy a küzdelem aktív részeseivé váltsanak.

A verőfényes őszi napon száz és száz legény sürgött-forgott az udvaron hangosan vitatkozva, beszélgetve. A katonai győzelem melletti kis szobában a „nadrágosok” gyűltek, a lateiner emberek, akik az esélyeket mérlegelték.

— Nagyváradon — hallataztott — úgy mondják nyolcvan százalék volt alkalmas!

— Pesten is sokat bevettek — hangzik rá a válasz — bevették Csontos Gyulát, aki honvédtüzérnek jelentkezett, Rátkay Marót, Király Ernőt, Tarján Vilmost, Az Est munkatársát.

— Csak arra vagyok kíváncsi — mondta a harmadik — hogy bennünket kiképeznek-e tisztekké? Pesten azt mondják, hogy a népfelkelők közül azokat, akiknek önkéntesi jogosultságuk van, mielőtt a harctérre viszik, kadéttörzstestvéreké nevezik ki!

Most megkezdte a bizottság a működését. Vraciu törzssorvos vizsgálja az állításköteleseket, Varjassy Lajos polgármester elnököl, Nagy Ottokár katonai tanácsnok az előadó. Az emberanyag elég gyenge, előbb három négy teljesen kiszáradt, sovány, vékonypénzü legény kerül a mérce alá.

— Tbc. — mondja a katonai orvos — alkalmatlan!

Az egyik legény már előre panaszkodik: — Tessék, itt az orvosi bizonyítvány, tüdővészteszt vagyok, szanatoriumban is voltam!

— Tauglich! — felolli rá a törzssorvos a ozentul is mindenkit, aki bizonyítvánnyal áll elő, aki panaszkodik, aki láthatólag „fázik”, az mind — alkalmas. — Ha tényleg baja van, azt később úgy is konstatálják, de a sorozóbi-zottságnak sirni nem lehet.

Gyorsan megy az asszentálás. Mialatt a legény a mérce alá áll, a törzskönyvből megállapítják, hogy annak idején miért volt untauglich s a testi hiba, vagy baj rendszeren ma is konstatálható rajta.

— Jobboldali sérv... — Ma is meg van! — mondja a törzssorvos s a legény már is mehet.

Egy tagbaszakadt legény bejelenti: — Én nem tudok emelni! — Nem is kell ott emelnisemmit — hangzik rá a válasz — Tauglich!

Egy jól láplált mesterlegény bemondja: — A lábaimat nem tudom széttenni! — Arra nincs is szükség. Hangzik a rövid válasz.

Az ismertebb aradiak közül beválnak Nemess Zoltán dr., Leopold Frigyes, Kallós József vezényes, Engel Miksa bankhivatalnok, Trutia Péter dr. ügyvédjelölt, Waszits György bankhivatalnok, Kádas Lajos doktortól megkérdezi a katonai orvos:

— Miért dobták ki annak idején? — Rövidlátás miatt — mondja, — dr

azóta megerősödött a szemem. Kérem, tessék bevenni és a honvédtűzéséghez beosztani!

— A beosztásról most nem lehet szó, hanem ha megerősödött a szemem, akkor — tauglich!

Egy nyápic és félkegyelmű szabólegény a soros. Alkalmatlan, de még elkezd könyörögni:

— Tessék kérem engem bevenni, én szabó

vagyok, engem használhatnak. Én el akarok szabadulni a — tatámtól!

— Most nem lehet, majd máskor! — biztatják a derék B. osztályut, aki a tatájtól jobban fél, mint az ellenségtől.

Délben egy óraker fejeződött be a sorozás, amelynek eredményeképp kétszáz népfelkelő közül negyvenhetet, szóval mintegy huszonnégy százalékot találtak alkalmasnak.

Egyiptomban harcolnak a törökök.

— Az új kedive lemondása. — A szuezi csatorna védelme. — Perzsák az orosz uralom ellen. —

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, december 1.

Egyiptomban lassan haladnak előre a hadműveletek. Ha a törökök 100,000 embert tudnának levinni, akkor biztos volna a győzelem. Az angolok jelentékeny erődítésekkel védik a csatornát. Mindenesetre így is nagyon értékes a török segítség. Daemal pasát, a tengerészeti minisztert leküldték Egyiptomba, ahol átvette a csapatok fővezérségét.

A szuezi csatorna védelme.

KONSTANTINAPOLY. Az Ikdám szerint a török előnyomulás Egyiptomban feltartóztatlan. Az angol sereg összes tevecsapatai átpártolnak. A szuezi csatornában aknarakástól félnek és minden keresztülmenő hajót hatóságilag megszállnak az áthajózás idejére.

London, december 1. Az angolok a Suez-csatornát nagymértékben megerősítették. Két helyen, ahol a csatorna elég széles, két nagy páncélos hajót állítottak fel. A csatorna nyugati oldalán éjjelenként egy páncélvonat közlekedik, ezenkívül igen sok angol páncélozott autó, amelyekre ágyukat és gépfegyvereket szereltek föl.

Mind ezek az intézkedések azt mutatják, hogy az angolok számolnak azzal, hogy kemény harcuk lesz. Egyiptom belsejében is kedvezőtlen a helyzet. Dacára az angol hatóságok szigorú intézkedéseinek, az egyiptomi mozgalom vezetői proklamációt osztottak szét a nép között, úgy, hogy ez teljesen jól értesült a legközelebbi napok eseményeiről és csak adott jelle vár, hogy általános lázadásba törjön ki. Ez az adott jel akkor lesz, ha a törökök a Suez-csatornát átérték.

Konstantinápoly, december 1. Az Ikdám jelenti: A török sereg Izzed pasa vezetésével 70.000 emberrel vonult a vasuti vonal mentén Makkába és onnan Maan felé. Utközben 10.000 fegyveres beduin és 5000 benszülött teveháton csatlakozott a török sereghöz. Az angolok a karavánuton Kyrenaikától az egyiptomi határig erős földsáncokat építettek. Indiai és ausztráliai csapatok védelmi állást foglaltak el a Szuezi-csatorna partvidékén. Port-Saidban és Izmaila között jelentékeny angol sereg áll. Port-Saidban az osztrák Lloyd-ügynökségnek a házáat rendezték be az angolok katonai parancsnokságnak. Az angolok gyakran elzárják a Szuezi-csatornát, hogy átkutassák a fenekét, vajon a keresztül haladó hajók nem raktak-e le aknákat?

Elpártolt angol csapat.

Berlin, december 1. A Berliner Tagblatt jelenti Jaffából: Egy kétszáz főből álló angol szudáni tevéscsapat érkezett ide, mely azelőtt az egyiptomi határon előrsi szolgálatot teljesített. Ez a csapat a törökökhöz pártolt át,

mert nem akart a félhold szent ügye ellen harcolni. Megjelenésük Jaffában óriási lelkesedést keltett.

Lemondott az új kedive.

BERLIN, december 1. A London News táviratot közöl, hogy az új kedive, akit az angolok neveztek ki, az egyiptomi angol fő kormányzó előtt kijelentette, hogy lemond.

Harcok a perzsa határon.

Konstantinápoly, december 1. (Magyar Távirati Iroda.) A főhadiszállás hivatalos kommunikéje jelenti: Tegnapi jelentéktelen összecsapások voltak az oroszokkal a perzsa határon.

Konstantinápoly. A török előőrsök már Teherán felé menetelnek.

Konstantinápoly, december 1. Tegnapi hajnali órákban, a Tigris felső folyásánál, Mezopotámiában, heves harc folyt le az angol és a török haderő között. A törökök első lövései azonnal szétrombolták az angoloknak a Tigrisen horgonyzó motorosónakját. Az ütközet még folyik, de a helyzet határozottan a törököknek kedvez.

A szent háború sikere.

Konstantinápoly, december 1. Az Ikdám „A kalifa parancsának hatása” cím alatt cikket tesz közzé, amely az ententenak azzal az állításával foglalkozik, hogy a szent háború hirdetésének ma már semmi hatása sem lehet. Korán mondják ezt a kritikát, ugymond, majd meglátjuk, hogy az események más eredményt fognak mutatni. A kalifa parancsának hatását már is fényesen bizonyítja az, hogy Azerbejdzsanban a perzsa törzsek átpártoltak a török csapatokhoz. Ez azt jelenti, hogy Perzsia tényleg részt vesz a nagy háborúban, bármilyen magatartást is tanúsít a perzsa kormány.

Angol „hódítás.”

Kopenhága, december 1. A „Politiken” jelenti: Az angolok a perzsa tengeréből fölött meghódítottak egy kis területet. Ez a hódítás bizonyára arra való, hogy Indiában és mindenütt, ahol Angliának mohamedán alattvalói vannak, benyomást keltsen. Meghódították Basra-t, (Bassra), melynek nevét az Ezer-éjszakából ismerjük. Basra az a város, mely Bagdad után legtöbbször fordul elő a nagykeleti mesékben és legendákban. Anglia a keleti emberek kegyelére a fantáziájukon át akar hatni.

Lázongás Marokkóban.

Berlin, december 1. A Deutsche Tageszeitungnak jelenti Tangarból, hogy Laverdure ezredes csapatait, amelyek már november 13-án

csatát veszített. Oberlin, november 24-én a Tadlárból, Basra felé vonult, melynek vereség érte. Az ezredesnek az volt a terve, hogy három ezer emberrel Henry generális hadseregéből álló dandárához csatlakozik, hogy aztán vele együtt a Basra-körférférbelyorség fölmentésére sietessen. Mielőtt azonban még tárlakozhatott volna a két sereg, az ellenséges tulerő egy völgykötületben megfáradta Laverdure csapatait. A francia sereg száznegyvenhat európai katona és hét tiszt elvevástése után és számos sebesült hátrahagyásával észak felé kereasztül törte a támadók sorait. Valamennyi ágyuja és szekere az ellenség kezében maradt. Marokkó kormányzója, Ljantey, sürgős erősítést kért Franciaországból.

Anglia védi Indiát.

London, december 1. A „Morningpost” jelenti: Angol területiális csapatok kikötöttek Bombayban: 9 zászlóalj és 71 tüzeg.

Kiutasított apácák.

Konstantinápoly. A török kormány a Konstantinápolyban működő francia apácákat az országból kitiltotta.

LEGUJABB.

Érkezett éjjel 3 óraker.

(Táviroda cenzurázva.)

Budapest. Az amerikai Egyesült-Államok Budapesti főkonzulának helyettese, Frank konzul kormányza megbízásából Oroszországba utazott, hogy az ott internált foglyok sorsáról, a velük való bánásmódról a helyszínen tapasztalatokat szerezzen.

GENF. Joffre tábornok, a francia generalissimus fogadta a semleges államok képviselőit és kijelentette előttük, hogy Franciaország nem akarta a háborút. Most azonban a francia nemzet kész mindent föláldozni. A csapatok szelleme — mondotta továbbá Joffre — kielégítő. Bizik a háború kedvező befejezésében.

Stockholm. Hammerford város közelében orosz katonai raktárból elloptak háromszáz font dinamitot. A lopást követő napon a legfontosabb finnországi vasuti hidat ismeretlen tettesek — nyilván az elloptott dinamittal — levegőbe röpítették.

Róma. Az abbeszinai négus bejelentette az angol-egyiptomi kormányoknak, hogy kétszáz ezer főnyi sereget bocsát rendelkezésére.

Rotterdam. French tábornok beszámolt az Yperni és flandriai harcokról. Sajnálkozását fejezi ki, hogy a veszteségek olyan komolyak, azonban a harc kétségbeesett volt és a szövetségesek tulerővel álltak szemben.

AZ ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 101
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 101
Nyomda	— — — — — 101

Szerbia beismeri teljes vereségét.

(Megsemmisülés előtt. — Oroszországtól várják a végső segílyt.)

Távirati tudósítás.

Budapest, december 1.

A déli hadszíntéren makacs harcok folytak az egész Kolubara-folyó posványos keleti oldala mentén, melynek emelkedései ma már a kezünkben vannak. De ettől délre is eredményesek harcaink. Így a legújabb jelentés szerint csapataink megvitták a Suvoba-hegynyeret, mely a Valjevóból Cacakra, tehát délkeleti irányban vezető út közepetáján fekszik. A hasonló nevű hegyhát, mely 881 méter magas, már előbb a kezünkbe jutott s így most ismét egy utvonallal több áll nyitva Gorni-Milanovácson keresztül Kragujevac felé. Uzicén, ahova csapataink még 27-én vonultak be, sok fegyvert és municiót zsákmányoltunk. Uzice végállomása a vasutvonalnak, mely a középső Morava-völgyéből a Golijaska-Morava völgyén keresztül a bosnyák határ közelébe vezet. Uzice fontos közlekedési gócpont és kulcsa a nyugati Morava-völgyének, amely sűrű úthálózatát folytán természetadta operációs terep. Az említett vasutvonal eddig a szerbeknek óriási utanszállítási szolgálatokat tett s így nyilvánvaló, hogy Uzice megszállása messze kiható jelentőséggel bír a további operációk szempontjából.

Szerb jelentés a Kolubara föladásáról.

Róma, december 1. A szerbek most már beismerik jelentéseikben, hogy az osztrák-magyar csapatok csakugyan átkeltek a Kolubara folyón. A legutóbbi nisi távirat szerint az átkelés a drzevac-vodenica-starosellói vonalon ment végbe. Ezzel egyidejűleg nagy harcok fejlődtek ki a lazarevac-ljonikai vonalon, amely harcok a nisi távirat szerint még nem értek véget.

Megsemmisült a szerb sereg egyharmada

Kopenhága december 1. Zemovics Marko, Pasics pétervári küldöttje, aki orosz segílyt akar kieszaközölni, nyílt levelet tett közzé a Novoje Vremjában és azt írja, hogy Szerbia százezer katonát vezetett eddig a háboruban, tehát hadseregének harmadrészét. Az ország a teljes megsemmisülés előtt áll és feldarabolás vár rá, ha Oroszország nem tud sürgősen segítségére sietni.

Szótia, december 1. A Kambana írja nisi jelentés alapján: A szerbeknél a disziplina teljesen meglanyhult. Előfordult, hogy katonák megtagadták az engedelmisséget és agyonlőtték tisztjeiket.

Berlin, december 1. A Berliner Tagblattnak táviratozók Konstantinápolyból: Legutóbb kétezer szerb katona jött a bolgár határra siralmas állapotban és bolgár területen szedték el. Alkítólag ezek a szerb katonák az elpusztult Drina hadosztály maradványai.

Orosz járom alatt nem köthet békét Szerbia.

Szafoniki. A Südalawische Korrespondenznek jelentik: Egy szerb tiszt nemrégiben egy itteni előkelőségnek azt mondotta, hogy Szerbiában mindinkább tért hódít az a meggyőződés, hogy ki kellene bökülni Ausztria-Magyarországgal. Ezek a törekvések azonban,

melyek Szerbia létét és jövőjét biztosíthatnák, teljesen hiábavalók, mert a szerb kormány egy lépést sem tehet Oroszország jóváhagyása nélkül.

Krobotin hadügyminiszter a déli harctéren.

Temesvárról jelentik: Krobotin lovag közös hadügyminiszter ma reggel Temesváron keresztül a déli harctéren utazott. A jászivárosi állomáson számos tiszt kíséretében Hess Rudolf altábornagy, temesvári katonai parancnok várta, a ki a hadügyminiszternél jelentkezett.

Antivárit repülőgépeink őrzik.

San Giovanni di Medua. Egy odaérkezett olasz vitorlás kapitányának elbeszélése szerint Antivári kikötője teljesen blokáva van. Amint egy hajó Antivári felé közeledik, Cattaróból felszáll egy repülőgép, a kikötő felé megy és bombákkal riasztja el a hajót. Emiatt Montenegró élmezőnye Antivári kikötőjén át most már lehetetlenné van téve. A francia és angol hajók hetek óta nem mutatkoznak a montenegrói vizeken.

Fiume, december 1. A Cattaróból a hadiállapot kezdetekor kiköltözött polgári lakosság egy része Fiumében kerestett ideiglenes hajlékot. Most a menekültek közül többen — a katonai hatóság engedelmével, — hazatérnek. A polgári hatóságok hivatalnokai már régebben elfoglalták hivatalukat, most az iparcsokon és kereskedőkön van a sor, akikre ugyancsak szükség van, hogy a polgári élet, a forgalom, lassankint helyreálljon. A részben való visszaköltözést a legutóbbi események tették lehetővé, amelyek következtében a kikötőváros közvetlen veszedelem — már nem fenyegeti.

A balkáni helyzet.

Sz'fiából jelentik: Ferdinánd király a szófiai orosz követségig tempom felszólításától, bár meghívták, távol maradt. A király cselekedetének politikai hátteret tulajdonítanak.

Bécs, december 1. Az Albanische Korrespondenz értesülése szerint az ideiglenes epirota kormány, melynek élén Zografosz állott, visszalépett. A kormány visszalépését proklamációban jelenti be, melyben többek között ezeket mondja: Az epiroták küzdésük győzelmével ért véget. Kívánságai teljesültek, miután véglegesen a hellén családba lép be.

Szótia december 1. A Kambana jelenti, hogy az új Balkán-liga létrehozására irányuló törekvés, amely blokk egy nagyhatalom égisze alatt állana, Bulgáriában teljesen kompromittálva van, épen a második Balkán-háború miatt. Még egy Balkán-szövetséget nem óhajt látni Bulgáriában. Az ilyen kombináció csak elhidegítő Bulgária jó viszonyát az illető nagyhatalommal szemben. Csak Crispi irányja lehet reális az olasz politikában, amely lelkes hármasszövetségi politikus mindig egy erős Bulgáriát követel. A balkáni liga nem alakulhat ki Bulgáriában.

Minisztertanács. Budapestről jelentik: A miniszterelnökségi palotában Tisza István gróf elnöklétével ma este minisztertanács volt.

H I R E K.

Hősi halált halt aradi tiszthelyettes.
(Széll Aladár elesett. — Sebesülés után visszazs a harctéren.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 1.

Mély és őszinte részvét hangján beszéltek már napok óta Aradon egy hős és vitéz fiatal tartalékos tiszthelyettes tragikus haláláról. A személye mindenki előtt végtelenül szimpatikus volt és gyászos elmulása miatt fájdalommal eített szüleit általános közszégyent övezi. A beszéd halk és suttogó volt, mert azt hittük, hogy Széll Aladár dr. hősi halálának hírét meg fogják cáfolni a tények. Sajnos, nem így következett. A fiatal katona elestének szemtanúja, egyik kadettbajtársa felkereste Széll Ernő gyugalmazott postafőfelügyelőt és tudtára adta, hogy mélyen és őszintén gyászolt bajtársa hült teteme mellett könyező szemekkel állottak és gondoskodtak, hogy eltemessék.

A végtelenül kedves és emberi tulajdonságánál fogva szeretett ifjú, aki az Arad Csánádi Gazdasági Takarékpénztár nagyra hivatott tisztviselője volt, a mozgósítás első napján vonult be a házierezhöz, mint tartalékos kadett-örörmester. Az északi harctéren részt vett a leg súlyosabb ütközésekben és igaz katonához méltóan állotta meg helyét. Az ellenséges golyó a jobb karját furta át és sebeinek gyógykezelésére hazajött a szüleikhez. A polgári életben is a becsületességnek és puritán gondolkodásnak mintaképe volt és katonai kötelességét is így fogta fel. Még gyógyulóban volt sebé, amikor már vissza akart térni a harctéren. Csak az orvos tudta lebeszélteni szándékáról. Alighogy lo került a kötés a karjáról, rögtön jelentkezett szolgálatra. November 10-én már ismét csapatánál volt, amely részt vett a kárpáti harcokban és november 16-án a Buzsáidekben vett ütközésben két golyótól találva meghalt. Egyik golyó az arcába, a másik a hasába fúródott. Ugyanott vele együtt esett el Pfeiffer Ernő, a házierezd őrnagya is, aki mint hadkiegészítő parancnok igen sokak tiszteletét szerzte meg koncilians modorával és mindig segíteni kész előzékenységgel.

— Meggyógyult a német vezérkar főnöke. Frankfurthól jelentik: A Frankfurter Zeitung jelenti: Moltke gróf, a vezérkar főnöke, Homburg fürdőhelyen befejezte kúrját és elutazik onnan.

— Gadona- és Hsztárak Aradon. Tudva levő, hogy december hó 7-ig minden egyes városra és vármegyére nézve meg kell állapítani a gabonaműveknek és őrlőműveknek a legmagasabb árait. Az aradi árakra nézve az illetékes tényezők között már megindultak a tárgyalások. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamarára, valamint az Áru- és Értéktőzsdé szerdán délután tart ebben a tárgyban együttes ülést, amelyre a meghívókat már szétküldték.

— Magyarországi franciák a francia külügyminiszterhez. Budapestről jelentik: A budapesti francia kolónia tagjai beadványt intéztek a francia külügyminiszterhez, amelyben megleghangon irnak arról a bánásmódról, amelyben az itt lévő franciáknak részük van és kéri a külügyminisztert, hogy a magyarokat Franciaországban hasonló bánásmódban részesítsék.

— Athelyezés. Az igazságügyminiszter Perényi Viktor aradi kir. törvényszéki és Szilágyi János belényesi kir. járásbírói irnokokat kölcsönösen áthelyezte.

— Házasságkötés. Dömötör László okleveles építész, aradi városi mérnök és Bozó Eszther Budapest, házasságot kötöttek.

— Hindenburg magyar ezredtulajdonos. Budapestről jelentik: A király Hindenburg tábornagyhoz előléptetése alkalmából a következő üdvözlő táviratot intézte:

— Kedves Hindenburg tábornagy! Őszintén örvendek, hogy a legmagasabb katonai méltóságra való előléptetése alkalmából, melyet a hasonlíthatatlanul keleti hadsereg dicső vezetésének elismerésül legmagasabb hadurának köszönhet, a legmelegebben üdvözölhetem. Szükségét érzem annak, hogy tudassam önnek, milyen nagyrabecsüléssel vagyok én és véderőm ön iránt. Bölcselem, szilárd elhatározással vezette ön a legnagyobb küzdelmeket, állandóan együttműködve az én hadseregemmel. Ez a hadsereg bízott lesz, ha minél szorosabb összefüggésbe jut önrel. Hogy az ön fényes hadvezetői nevét a legnagyobb hadierényekre való emlékeztetésül az én hadseregemben is megőrkítsem, kinevezem önt a 69. gyalogezred tulajdonosává. Vajha megadnák az én és a német hadsereg rendíthetetlen fegyverbarátságának, hogy közös, igazságos ügyünket diadalmas győzelemre vigyük.

A 69. számú gyalogezred, amely ezentúl Hindenburg nevét viseli, tiszta magyar ezred. Csupa dunántúli fehérmegyei magyar fiu szolgál benne. Az ezred két zászlóalja Pécsen, a harmadik Castelnuovóban, a negyedik zászlóalj pedig a hadkiegészítő parancsnoksággal együtt Székesfehérvárott állomásozik béke idején. A 69. gyalogezred első tulajdonosa 1866-ban Jelasics, a második lovag Pireich volt hadügyminiszter, a harmadik Mörk von Mörkenstein gyalogsági tábornok, utána Leitner báró tábornagy volt. Az ötödik ezredtulajdonosa a 69-eseknek Hidenburg tábornagy.

— Almay Olivér a tisztjüket megmentő 33-as katonáknak. A háború krónikájának napról-napra friss vérrel íródó lapjain az önfeláldozásnak nem egy megaláztató és szép példáját örökítik meg. Derék katonákról szólnak a harci események megfigyelői, egyszerű, lelkes hősekről, egy-egy altisztiról, vagy még kisebb emberről: tisztiszolgákról, akik elesett, megsebesült, veszélybe került gazdájukért bementek a leggyilkosabb tűzvonalba is, hogy megmentésük életét. Sok vitéz, derék tisztünk gondol örök hálával a föllobbanó katonai hűségre, feljebbvalóhoz ragaszkodásra. Ezek az esetek hatották meg Almay Olivér aradmegyei nagybirtokos országgyűlési képviselőt, amikor addigi hadi és jótékonyesélyekre fordított adományain felül legutóbb ezer koronát adott át Urbán Iván báró főispánnak azzal a rendeltetéssel, hogy az összeget száz-kétszáz koronás részletekben osszák szét az aradi 33. gyalogezred olyan altisztjei, közlegényei és tisztiszolgái között, akik azzal tüntették ki magukat, hogy tisztjüket, vagy feljebbvalójukat a harcban valamely veszedelemből kimentették. — Urbán Iván báró főispán az összeget eljuttatta a 33. hadkiegészítő parancsnoksághoz, amely nagy köszönettel fogadta a szép adományt és megígérte, hogy az ezer koronát legközelebb elküldi a harcra a házi ezred parancsnokságának, amely a kiosztást Almay Olivér kívánságához képest elintézi.

— Képek a leipzig vilákiállításból. Weisz Hugó jóhírnevű aradi fényképész emeleti termében közszemlére tette azokat a fényképeket, melyekkel májustól-októberig szerepelt a leipzig sokszorosító ipar Bugra vilákiállításán. Weisz Hugónak képei itt is feltűnést keltettek és ezüst éremmel kitüntetve lettek. Kollektívája igen finom, művészi felfogású képmásokból áll, megtekintésére felhívjuk a műbarátok figyelmét.

— Dalmát hajók Antwerpenben. Raguzából jelentik: Ma érkezett ide Antwerpen kikötőjéből az itteni hajóállomány két gőzcsónak a Praxátus-nak és Zorá-nak legénysége. A két hajó a háború kitérősekor Antwerpen kikötőjében vesztegelt, ahol aztán a belga kormány ra-

kományával együtt lefoglalta őket. A legénységet hadifogolyként nyilvánítták és a két hajóra internálták őket. Antwerpen elfoglalása előtt a visszavonuló belgák megrongálták a két raguzai hajó gépszervezetét. A két gőzcsónak a háború végéig a Scheide torkolatában fog maradni.

— A husárok szabályozása. Értekezletre hívta össze Varjassy Lajos polgármester az aradi mészárosokat és henteseket, mielőtt a város ismét megnyitná a hatósági husszékot. A közgyűlés határozata folytán november 17-én a városi mészárszéket becsukták és november 20-án a mészárosok a hus árát felemelték. A polgármester azt óhajtotta, hogy a husiparosok a városi konkurrencia elkerülése céljából garantálják, hogy két-három hónapig a tanácssal közösen megállapítandó árakat nem emelik. Az értekezlet nem ért célra. A nagyszámú megjelent iparosok részéről Glück Károly, Mátyás Mejsza és Krupa Károly egyhangulag azt jelentették ki, hogy Aradon husdrágaság nincs és annál kevésbé lehet husuzsoráról beszélni. A piacra érkező marha roppant drága, mert a konzervgyárak megbizottjai és a kereskedők minden árat megadnak érte. A husárok változóak és Aradon a mészárosok legnagyobb része már olyan áron vásárol húst, mint a hatósági husszék tette, vagy a jövőben teheti. Valamennyien amiatt panaszkodtak, hogy a nagy terhek miatt alig tudnak megélni. Lócs Rezső helyettes polgármester elmondta, hogy Temesváron járt és meggyőződött róla, hogy mióta a két hatósági husszék működik az árak leszálltak. Múlek Lajos dr. arra kérte a mészárosokat, hogy a város közönségének hozzanak áldozatot és fogadják el a polgármester propezióját. Stojkovic Milán, a mészáros ipartestület elnöke kijelentette, hogy foglalkoznak majd a kérdéssel és péntekig válaszolnak, hogy a tanács aombati tiszán a husszék felállítását elhatározassa. Mert a tanács ugyanis, ha a mészárosok nem garantálják, hogy bár rövid időre is, de megmaradnak a normális árak mellett, felállítja a belvárosban a mészáros üzletet.

— Zenei hódolás német szövetségesünknek. A Kölcsey Egyesület folyó hó 6-án, vasárnap délután négy órakor kezdődő zsúriját Wagner József dr. tanár terveste és rendezte. Wagner József dr. előadása mintegy zenei hódolás német szövetségesünk előtt, amennyiben hazafias költészetnek megpenéitett gyönyögeit fogja a maguk történelmi jelentőségében méltatni és bemutatni. Beszélni fog a háború hatását visszafordító zenei mesterművekről, valamint a mostani háborúban szerepelt zeneművészekről. Illusztrációul az egyenített katonai és filharmonikus zenekar Zelner Sándor vezényletével előadják: 1. Prinz Eugen Marsch, 2. Wach am Rhein, 3. Heil dir im Siegertrium, 4. Sang an Agir (Vilmos császár kompozíciója) zeneműveket. A kereskedelmi iskola és gimnázium tanulói közül álló férfiak Unger Ernő zongorakíséretével előadják Anatól Rsiherdt "Was ist des Deutschen Vaterland" dalát Wagner dr. fordításában és vezetése alatt. Az iskolatársunk szövetségesek énekkara Farkas Mária vezetésével előadják: Hoffmann v. Fallersleben-Tschirch dalát: "Traue Liebe." Bing János Vas Anna zongorakísérete mellett a következő dalokat fogja énekelni: 1. Becker-Kunze: Sie sollen ihn nicht haben, 2. Heine-Schumann: Die zwei Grenadiere, 3. Loewe: Prinz Eugen, der edle Ritter, 4. Loewe: Friedrich Rex. Beethoven Eroica szimfóniájából a gyászindulót előadják: Löwinger Magda, Unger Ernő, Robitzek Samu dr., Wagner József és Wagner Józsefné, Baráth Dezső. A többi bemutatandó darab szövegét magyarra fordítva előadni és zenéjét zongorán bemutatni Wagner dr. fogja.

— Öngyilkos miniszteri tanácsos. Budapestről jelentik: Szücs Lajos kereskedelmi miniszteri tanácsos ma délután hivatalában felöltötte magát. A miniszteri tanácsos életveszélyesen megsebesült. Szanatóriumba szállították, ahol megoperálták.

— Házlásszenyok figyelmét felhívom ujonnan beszerzett, villanyos és kézihajtású porszívó gépekre — egy óra munkadíj 1 kor. Hegedűs Gyula. Telefon 506. 1821

— Hősök a hősiélet. Két sebesült katona (mindkettő botra támaszkodva, bicseve lépdel) a Kossuth szobor előtt halad el. Amikor a József főherceg-ut jobbra oldalára hanyarodnak, azt mondja az egyik, miközben a szoborra mutat.

— Tudod-e komám, hogy mi ez?
— Hogyne tudnám — szobor.
— No-no, nem azt kérdeztél, hanem azt mondd meg, hogy milyen szobor?
— Hát kőből, meg bronzból van.
— Ejnye már ne tréfálgass, vagy csakugyan nem tudod, hogy kit ábrázol?
— Hisz azt nem kérdeztél pajtás. Kossuth apánk volna, ha jól nézem.
— Az az. Azok meg mellette a hősök, olyanok, mint mi vagyunk.
— Térjéljünk le komám és imádkozzunk egyet.

— Nem bánom, mondjunk egy Miatyánkot. Ezután a két katona földre tette a támasztékul szolgáló botot, de letérdelni minden igyekezet és a legjobb akarat mellett egyik sem tudott. Szánakozva néztek egymásra. Ismét elővették mankójukat és most így szólt az egyik:

— Ha lsten lehetetlenne tette, hogy térdepelve mondjuk el fohászuokat, hát elfogadja álva is. Adjuk meg hát így a hősöknek a tisztelotet.

... És a két katona könyvek hullatása mellett fogott az imába. Még most is a fülemben cseng halk mormogásuk és imájuk végzava: Amen.

Az angol és német tengeralattjárók akciója.

(Elpusztított angol hadihajók. — A marriadt britt közvélemény.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 1.

Az ismert angol tengerészeti szakíró, Archibald Hurd cikksorozatát irt a "Daily Telegraph"-ban az angol flottáról, azzal a céllal, hogy megnyugtassa honfitársait. Anella közvéleménye ugyanis nincs megalégedve az angol flotta eddigi teljesítményével és idővel- időre vizsgálattára, bátorításra van szükség. Archibald Hurd ur nagy buzgósággal, de kevés objektivitással gondoskodik erről. Minde-mekelőtt keraken letagadja a német tengeralatti naszádok fölényét.

Erró a tagadásra csak egy válasz van: A német U 9 alályasztette szeptember 22-ikén a "Cressy", "Abonkir" és "Hogne" cirkálókat és október 15-ikén a "Hawke"-t, U 21 szeptember 5-ikén a "Pathfinder"-t és október 11-ikén a "Pelledá"-t. Október 31-ikén egy német tengeralatti, amelynek nevét még nem bezták nyilvánosságra, alályasztette a "Hecmes"-t és november 11-ikén a "Nigger" lett áldozata a német tengeralatti naszádok közl ezzel számban csak egyetlen egy, az "E 9" tud sikert felmutatni. Torpedótámadása elpusztította szeptember 18-án a "Helá"-t és október 6-ikén az "S 116"-ot. Minthogy az angol tengeralatti naszádok száma jóval nagyobb a németekénél, ezekből a tőnyekből magától értetődő következményt lehet levonni a tengeralattiak minőségét illetőleg.

A továbbiakban az angol tengerészeti szakíró az Angliában egyre növekvő elégedetlenség csillapítására ezt az összeállítást csinálja:

„Mennyi mindent vitt véghez a mi flottánk ilyen rövid idő alatt! Megtámasztotta az Északi tengert, a német erőket kitérítette az útra, a francia flotta támogatásával lekötötte az osztrák-magyar hajórajt és nyitva tartotta a Közép tengert a kereskedelem számára, biztosította a csapatok szállítását a kontinensre és kísérté a messze világtájáról jött hadsereg részeket. Meghódította a német kolóniákat Pazi-likban és szétrombolt minden drónélküli táviróállomást; japán erők támaszkodásával elfoglalta Kiautschau, elkobozta az összes német kereskedelmi hajókat, vagy semleges helyre

üzte, megkötötte az egész német tengeri kereskedelmet, örködik a semleges államok kereskedelme felett, és megakadályozza ilyen módon, hogy Németország, vagy Ausztria-Magyarország valamilyen csempész árut kapjon. A történelem, még sohasem jegyzett fel olyan tökéletes diadalt, mint amilyent most vívott ki a brit flotta."

L. Persius kapitány, a „Berliner Tageblatt” kitűnő tengerészeti szakértője nyugodt higgadtsággal mutat rá az angol összehállítás hézagaira. Ezeket írja:

„Az „Északi tenger megtisztítása” és a „német öröknek a kikötőkbe tüzése” a valóságban csak nagyon kis mértékben felel meg. Cirkálóink érintetlenül jutottak el Jarmouthig és tengeralatti naszádaink állandóan a Dover-Calais utig operáltak. Az angol hadihajókról nem hallottunk ehhez hasonlót. Ebből az látszik, hogy az Északi tengert inkább ők kerülik, mint a németek. Tény az, hogy Angliának idáig nem sikerült egyrészt a hazai haderőnek érzékeny károkat okoznia, másrészt az összes német külföldi cirkálókat megsemmisítenie. Idáig csak kettőt tettek haroképtelenné. Az angoloknak így joguk van arra a panasza, hogy tengeri kereskedelmük még nincs biztosítva, mert a tengerészeti miniszter korábbi kijelentései alapján azt várhatták, hogy azt a néhány német cirkálót a legrövidebb idő alatt ártalmatlanná teszik. És épen így alapjuk van a csalódásra amiatt, hogy a németek hazai hadihajó flotta, torpedó- és tengeralatti naszádaival még mindig ereje teljében áll fenn, mint barátságatlanul fenyegető hatalom. Churchill és elődei tulbecsülték a lehetőséget, amikor mindig azt a hitet táplálták, hogy az egész német flottából röviddel a hadüzenet után már csak romhalmaz marad meg.

Igy áll a dolog Archibald Hurd megnyugtatósaival. Talán van annyi belátása az angol flottának, hogy a jövőben maga gondoskodik presztízseről. A német tengerészet készen áll."

ARADI KÖZLÖNY

1914. évi december 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlönyre.

Az Aradi Közlöny ma Magyarország legelterjedtebb, legértelmesebb és legkedveltebb vidéki napilapja. Az Aradi Közlöny a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét és ma is a régi nagyságban jelenik meg. Az Aradi Közlöny-t a közönség minden rétege olvassa, épen ezért egyben a legjobb hirdetési organum is.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai

Helyben:

egy hónapra 2 K. — fill.
negyedévre 6 " — "

Vidéken:

egy hónapra 2 K. 40 fill.
negyedévre 7 " — "

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára az idén is dus tartalommal jelenik meg.

Az Aradi Közlöny díszes naptárát az Aradi Közlöny minden negyedéves előfizetője, amennyiben előfizetési hátralékban nincs, — az esetben is ha az előfizetést havonként újítja meg — ajándéku kapja.

Minden új előfizető, aki december 1-vel negyedévi előfizetéssel belépett az előfizetők sorába, vagy az egy negyedévre kiegészíti, ajándéku ingyen és bérmentve kapja

az Aradi Közlöny

Nagy Képes Naptárát

az 1915. évre.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1914. évi december 2-án:

A) Bóris.

B) Bóris.

A gépirókiasszony.

Vígjáték 3 felvonásban. Magyar színpad alkalmata: Karinthy Frigyes. Rendező: Delli Lajos.

Közdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Özv. Cserépy Árpádné szül. Misselbacher Augusztá mint felesége, Margit és Mártha mint gyermekei, Cserépy Zoltán, Cserépy Attila, Székely Jánosné szül. Cserépy Milcsi, Koretko Gézáné szül. Cserépy Ilona, Dr. Szarka Istvánné szül. Cserépy Anna és Cserépy Jolán mint testvérei, Misselbacher Agoston és neje szül. Grósz Augusztá mint apósa és anyósa és a többi rokon nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a hön szeretett férj, forrón szeretett legjobb apa; testvér és vő

kisruszkai Cserépy Árpád,

m. kir. honvédhuzár ezredes, a m. kir. szegedi 3-ik honvédhuzár ezred parancsnoka, a hadiékitményes III. oszt. vaskorona rend lovagja, stb.

az északi harcok történt megsebesülése után, életének 51-ik s legboldogabb házaságának 17-ik évében Wienben 1914. november 28-án elhunyt, nem adatván meg neki a sorstól, hogy az igaz ügy győzelmét, melvért vérét ontotta, megérhesse.

A drága halott földi maradványait Wienből Aradra szállítjuk s ott a felső temető halottas csarnokából az ág. hitv. ev. egyház szertartásai szerint, 1914. december 2-án d. u. 3 órakor tartandó ima után, ugyanott a családi sírkertben fogjuk örök nyugalomra helyezni. 41

Drága emléke szívünkben élni fog örökké!

Wien-Arad, 1914. november 28-án.

Felhívás.

Értesítem a t. közönséget, hogy akiknek Ungár Jenő vegyeskereskedő ellen az Arad, Petőfi-utca 14. szám alatti üzletéből kifolyólag követelése van, hogy azt 1914. évi december hó 9-én délig alulirotnál bejelentse, mert későbbi jelentkezések figyelembe nem vétetnek.

Reusz Sándor

sőrraktára,

Boros Beni-tér 5. sz.

Kitűnően megvéd a

MATTONI PÉLE

GISSHÜBLER

természetes érvényes

SAVANYUVIZ

alkalmas italnak
hajlé; a passz
gránitkőből
kész.

Föld építészeti célokra haszn.

9331

Női felöltő

ujdonságok

és

szőrmeárak

nagy választékban már megérkeztek

György

Menyhért

és Társa

áruházában

Arad, Andrassy-tér 8. sz.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

Szabott árak! Telefon 855.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-
próbált

kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.

Megállapított ugyanis, hogy ezen
kályhák és füstcsövek használatá-
nál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rak-
táron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 6 korona.
3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona.
Egyedül

1121

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó unak, Arad.

A kettős „Patent“ fűtőeső igen
jó, mert kevés fával sok meleget
ad. Mindenkinek ajánlhatom. Tisz-
telettel Fejér Gyula.

ad. 26966—1914.

Felhívás.

A m. kir. honvédelmi miniszter
a 17875—6—1914. eln. számú lei-
ratával elrendelte, hogy ama ka-
tonai személyekről (havidíjasok
altisztek, legénységről) akik a
„Veszteségi lajstromok“ szerint a
hadjárásban estek, vagy eltűntek
és akiknek családja városunkban
tartózkodik, a most jelzett katonai
személyek özvegyeinek és árváinak
a kizárólag a mozgósítottság tar-
tama alatt őket megillető ellátási
díjban való részesíthetése céljá-
ból kimutatást állítsunk ki, még
pedig a már megjelent „Veszteségi
lajstromok“ban előforduló kato-
nai egyénekről azonnal, a jövőben
pedig rögtön a „Veszteségi laj-
strom“ok kézhez vétele után és
a minden családról külön készi-
tendő kimutatást a cs. és kir.
hadügyminiszteriumhoz, illetve a
m. kir. honvédelmi miniszterhez
terjesszük fel.

Felhívom a hadjárásban elasett,
vagy eltűnt katonai személyeknek
(havidíjasok, altisztek, legénység-
nek) ellátási díjra igényjogosult
és Aradon lakó hátramaradott öz-
vegyeit, hogy a házasság megköté-
sét, a gyermekek születésének
idejét a törvényességét igazoló
anyakönyvi kivonatokat, továbbá
a legénységi özvegyek az esetleges
Peresetképtelenségüket igazoló vá-
rosi orvosi bizonyítványt is besze-
relve és magukhoz véve haladé-
kalanul a városi katonai ügyi osz-
tálynál (földszint 56—57. sz. ajtó)
megérkezzenek.

Arad, 1914. november hó 26-án.

Dr. Angel,
főjegyző.

Nagymennyiségű ujsgamaculatura olcsón eladó.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg-
ségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgörce, a lép-
fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke-
zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket
okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában
haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük.
Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy
az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye
tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket,
arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre
szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

**Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.**

Ez utóbbit különös figyelembe ajánljuk a szülőknek, tani-
tóknek, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok,
kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé
teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések
ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekednek, ha gyermekeik
nek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely hajat

vagy bajuszt a legszebb állandó
fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör.

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő
szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános
gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő-Depillor. E kitiűző, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden tájéalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél **Hajós Árpád**

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít

Koch Dávid

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel	8:20
Személyvonat délelőtt	11:42
Személyvonat este	9:39
Személyvonat reggel	5:00

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délben	1:25
Személyvonat este	7:25
Személyvonat reggel	5:45
Személyvonat délben	12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután	2:10
Személyvonat reggel	7:50
Személyvonat este	9:30
Személyvonat délben	1:35

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este	6:59
Személyvonat délután	8:31
Személyvonat reggel	5:57
Személyvonat este	9:08

Békéscsabáról Nagyváradra ind:

Személyvonat reggel	6:49
Személyvonat délben	1:33
Személyvonat délután	5:56
Személyvonat reggel	4:35

Nagyváradról Békéscsabára ind:

Személyvonat reggel	6:00
Személyvonat délelőtt	10:10
Személyvonat délután	4:49
Személyvonat este	7:52

Védekezés

a kolera ellen!

Hathatós bacillusölő és de-
sinficiáló szer: istállók,
szécsfordombok és egyéb
létkeső helyek részére. —
Ara: 1 kgam 60 fillér.

Kapható:

Wajdits György

„TURUL“

gyógyszertárában
Arad (Karolina-u. és Fe-
renc-tér sarok.)

KNAPP SÁNDOR

felmefestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmozgó Intézete. ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi iroda: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölk.

Modern ruhafestés legújabb divatszínre, minta után. — Ruhatisztítás vegyileg, száraz úton. — Továbbá osipke- és szövet-függöny, szörme, szőnyeg, butor-szövet, kézimunkák, keztük stb. stb. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat. 4679

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
 2. Jellege miatt.
 3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

LEVELEZÉS.

Fiatal
molett, barna nő uri ember tisztességes ismeretségét keresi. Leveleket a kiadóhivatalba „Rózsika” jellegre kér. 5788

ELLÁTÁS.

Iszletos
koszt és lakás, valamint házból is koszt kapható Weitzer-utca 8., II 5788

ALKALMAZÁST NYER.

Egy
szorgalmas, 18—20 éves kereskedősgéd a fűszer szakmából, német nyelvismerettel szonali belépésre keresetlik. Alánlatok Hackel Gyula és Társa céghez, Ujaradra intézendők. 5789

ALKALMAZÁST KERES.

Sofför
fiatal és megízható, jó bizonyítvánnyal rendelkező, teljesen hadiutas, megfelelő helyet keres rendszeres fizetéssel. Cím a kiadóban 5708

INGATLAN.

Eladó magánház,
melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5569

KIADÓ LAKÁS.

Egy 3 szoba,
konyha és mellékhelyiségekből álló lakás azonnal kiadó Bótvös-utca 17. 5782

ÜZLETEK.

Jófogaimu
vegyeskereskedés, italmérés és trafikengedéllyel, betegségi miatt azonnal eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5786

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Mintegy három waggon
rétszéna eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Nyárcs Kracsun, Almászegres, u. p. Magyarád. 5672

Zöldség!

Saját termésű petrezselyem, sárgarépa, cecília, pastinák, zeller, fekete gyökér, nemkülönböző fejes káposzta, karfiol, bíbós kel, vörös káposzta, kálkás káposzta, téli retek, vörös cékla répa, vörshagyma, foghagyma, s. b. konyhakerti termékek, kizárólag I. minőségű árú, előnyösen beszerezhető szatmári Szabó István faiskola és kertészetében Pankota. Kérjen előny-árlapot. 5627

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett

Szent István-utca és Fouray-utca között Rosenbüch H. és Társa cégtől egy percentes könyv. Megtalálóra értéktelen. Szíveskedjen megtaláló Sonn, Sat. István-utca 1/a. átad. 5787

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikketek.

27604—1914

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszter értesíti a város közönségét, hogy Badacsonyan, Beregszászban, Dicsőszentmártonban, Miskolcon, Pécsen és Sátoraljaújhelyen épült közpinczék már elkészültek és rendeltetésük-árlada tak.

Amidőn erre a közönség figyelmét felhívjuk, egyúttal értesítjük, hogy a m. kir. állami közpinczék szervezeti szabályai a hivatalos órák alatt a városi levéltárban bárki által megtekinthetők.

Arad, 1914. november 27.

A városi tanács.

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát

1915. évre

az Aradi Közlöny minden

negyedéves

előfizetője

— amennyiben előfizetési hátralékban nincs — az esetben is, ha havonként fizet elő, mint minden évben, az idén is

ajándékul kapja.

**Köhhögés,
rekedtség és
elnyálgásodás**

ellen megbízható és legjobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

A mértéktelen dohányzás-szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb és legkellemesebb ellenszere a

Menthol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú időre elég: 1 korona.

Gyöngyfehér-fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget deszficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Féjkorlát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Tegerit” korpakendő.

Ára egy tégejnek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy tér 22. sz. (Megyeházzal szemben)

Használt ólom megvételre kerestetik.